

Šiame numery

Valančiaus ir Čiurlionio metai.
Lituanistikos institutas ir
lietuvių visuomenė.
Žmogus Jono Aisčio lyrikoje.
Vlado Šlaito eilėraščiai.
Skyrybos prie kapo.
Velnias ir jo spalva.
"Lietuvių literatūros istorijos"
kalbiniai trūkumai.
Ateivis apie savo dalią.
Naujas Juozo Grušo veiklas.

ŽMOGUS JONO AISČIO LYRIKOJE

V. NATKEVICIUS

*Ir mes, matai, jau ne tautiečiai — žmonės,
Džiaugsmų ir ašarų vaikai
J. Aistis, "Prakalba"*

1972 metų birželio 13 d. Washingtono mirtis išsivedė poetą Joną Aistį, kuris jai buvo paskyręs visą eilėraščių rinkinį "Imago mortis". Jau šio rinkinio vardas daug pasako apie literatūrinę kryptį, kurios atstovas poetas buvo. Pasaulinėje lyrikoje mirties motyvą yra ypač pamėgęs simbolizmo tėvas Charles Baudelaire (1821-1867). Nėtenka abejoti, kad Aistis yra prisidėjęs nemaža įtaka iš prancūziškojo simbolizmo, tik ji nėra konkreti, susijusi su vienu kuriu autoriumi. Ji tėra pastebima, dažnokai pasirenkant tuos pačius motyvus ir tas pačias nuotaikas, kurios būdingos ir prancūziškajam simbolizmui. Ta pati kryptis ir lyrikos formai, siekiant subtilaus muzikalumo pagal Paul Verlaine reikalavimą: "avant tout de la musique".

Be abejo, Aistis pratęsias ir lietuviškąjį simbolizmą, ypač tą, kurio ryškiausias atstovas buvo V. Mykolas — Putinas, norėjęs, kad jo simbolizmas būtų vadinamas neoromantizmo vardu. Ir Aisčio lyrikai geriausiai tiktų neoromantinės poezijos terminas, nes joje užtikame ne tik simbolizmo, bet ir romantizmo ir net futurizmo žymiai. Neoromantinė kaip tik paprastai laikoma toji modernioji literatūra, kuri iškilė kaip reakcija prieš natūralizmą pereinamojo amžiaus gale ir iš dalies atgaivino romantiką pasauliavaizdį ir temas, užtikamas simbolizmo, estetizmo, ekspresionizmo, net kai kuriose futurizmo kryptyse.

1. Biografiniai bruožai

Poeto gimtinė — Kampiškių dvaras Aukštosios Panemunės valsčiuje, o ypač Rumšiškės, kur tėvas atsikėlė, vaikui e-

nant trečiuosius metus, buvo romantikos gamtos kampelis, galėjęs formuoti poeto dvasią romantine linkme. Rumšiškėse prie pat gyvenamojo namo stūksojo piliakalnis, į kurį įkopus mažiaus Jonukas galėjo matyti Nemuną. Pro namus tekėjo Pravičios upelis, kiek toliau medžiūose skęsta kalneliai, aplinkui pušynai. Tik tėvo Aleksandravičiaus užsiėmimas buvo be romantikos — kalvio. Tad Jono, devinto iš eilės vaiko, gimimasis 1904 liepos 7, vaikystė ir jaunystė nebuvo rožėmis klotas: į gimnaziją Kaune pateko jis vargais negalais, joje tekėjo ir pusbadžiū pagyvinti. Mokėsi vidutinėse. Eilinių gimnazistų betgi pralenkęs svetimų kalbų pamėgimu. Pramokęs rusiškai, lenkiškai, angliškai ir prancūziškai, kimba į šių tautų literatūrą. Ypač patraukė ir žavėjo prancūzų lyriką, kurios simbolistai paliko neišdildomų pėdsakų tiek ankstesniajai, tiek ir vėlyvesniajai kūrybai. Baigdamas gimnaziją, išspausdina 1927 "Ateitį" pirmąjį eilėraščių "Gegutėlę". Universitete jau garsėja savo asmenine lyrika. "Jis nuo pat pirmųjų savo kūrybos žingsnių", liudija B. Brazdžionis, "buvo grynai estetišinė poezijos heroldas, čia užgaudamas savo lyrą graudaus liūdesio gaidomis, čia praverdėdamas ją tūkiais patetiškai mažoriniais tonais, kad visa, kas iš jos pasigirdo, atrodė asmeniškiausia poezija, kokia tik apskritai istorijoje yra buvusi, ir kad tai charakteringa tik jam, ir tik jam..." (1). Lituanistiką studijuoti Kauno universitete poetas, kuris anuomet buvo pasivadinęs Kossu — Aleksandravičium, galėjo tik dirbdamas Žemės banke. Tada ir patyrė, ka-

Jonas Aistis karo laikotarpiu Villefranche sur Mer, Prancūzijoje.

reikia būti smulkiu tarnautoju, tuo pilku rutinos sugraustu žmogeliu, kuris, autoriaus poezijos žodžiais, grįžta po darbo namo, visą amžių eidamas ta pačia gatve, banaliai atsakęs į banalią laiška... 1932 pasirodė pirmasis Kossu — Aleksandravičiaus lyrikos rinkinys "Eilėraščiai", sekančiais — "Imago mortis", 1935 "Intymios giesmės". Šiais trimis rinkiniais pagrįstas ir jau spėjęs įkopti į ano meto lietuvių lyrikos Parnasą, poetas susilaukia Švietimo ministerijos malonės — gauna valstybinę stipendiją studijuoti užsienyje. 1936 vyksta į Grenoblio universitetą, kur studijuoja prancūzų literatūrą. 1937 išleina ketvirtasis eilėraščių rinkinys "Užgesę chimeros akys", už kurį autorius, pirmas mūsų poetas, gavo valstybinę premiją. Lietuvos okupaciją Aleksandravičius užklumpa užsienyje, ten, Prancūzijoje, jis pasilieka iki karo pabaigos, išgyja daktaro laipsnį. 1942 išleidžia penktąjį rinkinį "Be tėvynės brangios" 1946 išemigruoja į Jungtines Amerikos Valstybes. Ten Aistis — šį slapyvardį prisiima nuo okupacijos metų — ilgiau gyvena Brooklyne, vėliau Washingtono. 1947 pasirodo šeštasis rinkinys "Nemuno ilgesys", 1951 — septintasis "Sesuo buitis" ir aštuntasis, paskutinis, "Kristaliniam karste" 1957. Buvo ir yra mėgiamas taipgi Aisčio apybraižų knygos "Dievai ir smūkteliai", "Apie laiką ir žmones", "Milfordo gatvės elegijos", kuriose poetas gyvai, kartais anekdotiškai, reagavo į mūsų literatūrinio, kultūrinio ir visuomeninio gyvenimo reiškinis ir jo veikėjus. Reikėsi Aistis ir kaip recenzentas, ypač mėgęs skaitytojui pristatyti pradedančius autorius.

Lyrikos zenitą Aistis pasiekė nepriklausomybės metais pasirodžiusiais rinkiniais. Asmeninės lyrikos subtilumo mūsų literatūroje niekieno nepralenkta; sukurė ir nuodėdžios vertingos patriotinės poezijos. Jos pilni du rinkiniai — "Be tėvynės brangios" ir "Nemuno ilgesys", išėję jau emigracijoje, — rodo poetą kiek kitokį negu nepriklausomybės metais. Kitais emigracijos išleista rinkiniai Aistis visiškai naujų žemių neatrado, nors juose yra ir tokio lygio eilėraščių, kurie menine verte prilygsta Lietuvoje parašytiems.

Kad savo tema pasirinkau žmogų, ne lietuvi, Aisčio lyrikoje, ir autoriaus patriotinę lyriką, tiek nepriklausomos Lietuvos, tiek emigracijos metų, kreipsiu mažiau dėmesio, tačiau paliesiu visą lyriką kitomis temomis.

2. Žmogaus vaizdas — paties autoriaus vaizdas

Dr. J. Grinius savo naujojo kapitalinėje knygoje "Veidai ir problemos lietuvių literatūroje" (Roma 1973) lyrikus skirsto į dvi pagrindines kategorijas — subjektyvistus ir objektyvistus. "Pirmųjų (subjektyvistų) kūrybinis idealas yra jų pačių asmeninio gyvenimo nuotaikos, jausmai ir mintys, kurios jiems atrodo svarbios, brangios ir originalios. Antriesiems objektyvistams — brangus išvinišis pasaulis, nors kūrybinio idealu eina emocijos ir mintys, pažadintos objektyvios tikrovės ir brangios ne vien pačiam poetui, bet taip pat kitiems žmonėms, platesnei ir siauresnei visuomenei, nes jų vertė atrodė nepareinanti nuo momento nuotaikos" (2). Subjektyvistą, kuris nesiskaito su visuomene ir kuris kovoja dėl savo idealų bei maištauja, autorius vadina individualistu, o tą, kuris

jaučiasi per silpnas kovai, pasiduoda bei rezignuoja — grynuoju elegiku. Vėl tą lyriką, kuris skelbia poezijoje ne tik savo, bet ir objektyvios vertės idealus, jais nori uždegti kitus, atskleidamas jų grožį ir vertę, kuris pats dėl jų kovoja ir šaukia į kovą kitus, — dr. J. Grinius vadina herojinio poetu. Herojinės krypties objektyvistas jam yra, pavyzdžiui B. Brazdžionis, o grynojo elegiko krypties subjektyvistas — J. Aistis (3). Sutikus su šiuo suskirstymu, kuris yra įtikinantis, Aistis mūsų lyrikoje iš tikrųjų atsiskleidžia kaip pats didžiausias ir subtiliausias asmeninės lyrikos poetas, kurio kūrybos centre yra sielvartas, skausmas, nepasitenkinimas gyvenimu.

Be abejo, kiekviena asmeninė lyrika labiausiai perduoda ne ką kitą, o tik patį poetą su jo pergyvenimais, jausmais, nuotakomis, mintimis. Išorinis pasaulis, kitų jausmai ir pergyvenimai čia tik ataidės iš tolo, jie bus perdažyti autoriaus asmenine nuotaika ir asmeniniu vertinimu ir perduoti mums kaip jo paties. Kai klausime apie žmogaus paveikslą tokioje asmeninėje lyrikoje, tai tas paveikslas yra visų paties kūrėjo. Iš asmeninės lyrikos labiausiai pažįstame patį autorių. Iš kitos pusės betgi lyrikas visad yra tam tikros epochos, ypač tam tikros literatūrinės krypties atstovas, nors ir kaip jis priešintis gyvenamojo laiko įtakoms: net ir kova su tradicija paprastai priverčia kautoją būti tam tikro jos įtakoj, bent tol, kol jis galutinai iš jos išsivaduoja ir sukuria savo kryptį, kuri ilgainiui vėl pamažu tampa tradicija kitiems. Aisčio atveju netgi šitokios išsivadavimo kovos nėra. Jis savaime jaugą į mūsų asmeninę eleginę lyriką, prisidėjusią su Vienažindžiu. Ši lyrika savo bendriausiais bruožais yra romantinė. Juo labiau, kaip jau suminėta, Aistis pratęsias savo vyresniojo amžininko Putino asmeninę neoromantinę poeziją, pasiekdamas lietuvių lyrikos subtilaus asmeniškumo viršūnę.

Taigi, Aisčio poezija mums atskleidžia neoromantinės krypties žmogaus dvasią. Tik analizuoti šią žmogų pagal poeto lyrikos motyvus yra šoks toks nusizengimas šitai lyrikai, kuri labai daug dėmesio kreipia į žodžio muziką. Aistis yra tas modernus poetas, kuris vienas pirmųjų mūsų lyrikoje žodį vartoja tam, kad jo skambėjimu pasiektų tam tikros poetinės magijos. Galimas dalykas, kad autorius kai kuriuose eilėraščiuose jų kūrimo metu pirma poeto dvasioj skambėjo muzika, o tik paskui atėjo žodis, mintis jai išskirti. Vadinasi, pirma muzika, paskui prasmė. Gal ir dėl to Aistis taip grynai nuo minties, filosofinės lyrikos ir kritikavo žemėninkus, kad jie per filosofiški. Ir pats perspėja skaitytoją:

Nebūk naivus, brangus skaitytojau,
Nebūk naivus ir neieskok daugiau:
Kaip ant dangaus, giedrai išlytojo,
Nėr debesų, taip čia —

Žmogaus (4)

Įprasta šiame perspėjime tematyti ironiją — tam tikras skaitytojas poeto intymųjį nuosirdumą, kančią tylaikys menine vaidyba. Galėtume betgi įžvelgti ir ką kita: eilėraštis yra

(Nukelta | 2 pus.)

Kertinė paraštė

VALANČIAUS IR ČIURLIONIO METAI

Šiais metais sueina šimtas metų nuo vyskupo Motiejaus Valančiaus mirties (mirė 1875. V. 29) ir šimtas metų nuo dailininko ir muziko Mikalojaus K. Čiurlionio gimimo (gimė 1875. IX. 22.) Šioms dviem išskirtinėms reikšmės sukaitymams atžymėti JAV LB Kultūros taryba 1975 metais skelbia Valančiaus ir Čiurlionio metus.

Todėl:
A. LB Kultūros taryba, skelbdama šiuos metus Valančiaus ir Čiurlionio metais, maloniai kreipiasi į Lituanistikos institutą, LKM akademią, Lietuvių dailininkų ir dailininkių draugijas, Lietuvių muzikų draugiją, Lietuvių rašytojų draugiją, Lietuvių žurnalistų draugiją, M. K. Čiurlionio vardo meno ansamblį Clevelande ir kitas išeivijoje veikiančias mokslo, meno ir kultūros organizacijas ruošti šių dviejų mūsų tautos švietimo ir kultūros švyturių akademijas, parodas, kultūros šventes, vakarus, simpoziumus ir t. t.

B. LB Kultūros taryba viešai kreipiasi į ateitininkus, skautus ir kitas jaunimo organizacijas, prašydama ruošiant savaitines vasaros jaunimo stovyklas ar kursus, vadinti Valančiaus ir Čiurlionio stovyklomis ar kursais, įtraukti į savo programas plačias ir išsamias Valančiaus ir Čiurlionio kūrybai nušviesti paskaitas, ruošti jose parodėles, susipažinimo su Valančium ir Čiurlioniu dienas, muzikos valandas, viešas ir uždaras diskusijas, anų laikotarpių pažinimui seminarus, pristatyti išeivijos jaunimui Valančiaus ir Čiurlionio darbus šių dienų perspektyvoje.

C. LB Kultūros taryba kreipiasi į LB krašto valdybą, o per ją į LB apygardų ir apylinkių valdybas, prašydama savo vietovėse, nesiveržiant į didmiesčius, 1975 metų bėgyje surengti nors vieną šventę ar vakarą Valančiaus ir vieną Čiurlionio pagerbimui.

D. LB Kultūros taryba prašo PLB valdybą paraginti Kanados, Australijos, N. Zelandijos, Anglijos, Vokietijos ir Pietų Amerikos valstybių Lietuvių Bendruomenes, kad jos prisidėtų prie Valančiaus ir Čiurlionio metų atitinkamo paminėjimo savo valstybės didesnėse vietovėse, surengiant šių mūsų tautos vyrių akademijas, šventes ar paminėjimus jiems praeinamomis sąlygomis.

JAV LB Kultūros taryba Valančiaus ir Čiurlionio metų progą bičiuliškai kviečia visą lietuviškąją išeiviją, ypač mūsų kultūrininkus, menininkus ir mokslineikus, prašydama:

a. paraginti savo gyvenamoje vietovėje atitinkamas organizacijas, mokslo institucijas ar jų vadovybes arba pav. enius asmenis atkreipti ypatingą dėmesį į šiuos sukaityvinius Valančiaus ir Čiurlionio metus.

b. sustiprinti savo kultūrinis įsipareigojimus tautos laisvės idealui realizuoti, kad mūsų kūrybiniai įnašai nors mažyte daliimi pateisintų Valančiaus ir Čiurlionio džiūsius idealus.

c. patiems daugiau prisidėti prie organizuotos ir neorganizuotos kultūrinės veiklos išeivijoje Valančiaus tautinio atspatumo ir Čiurlionio kūrybinio idealizmo dvasioje.

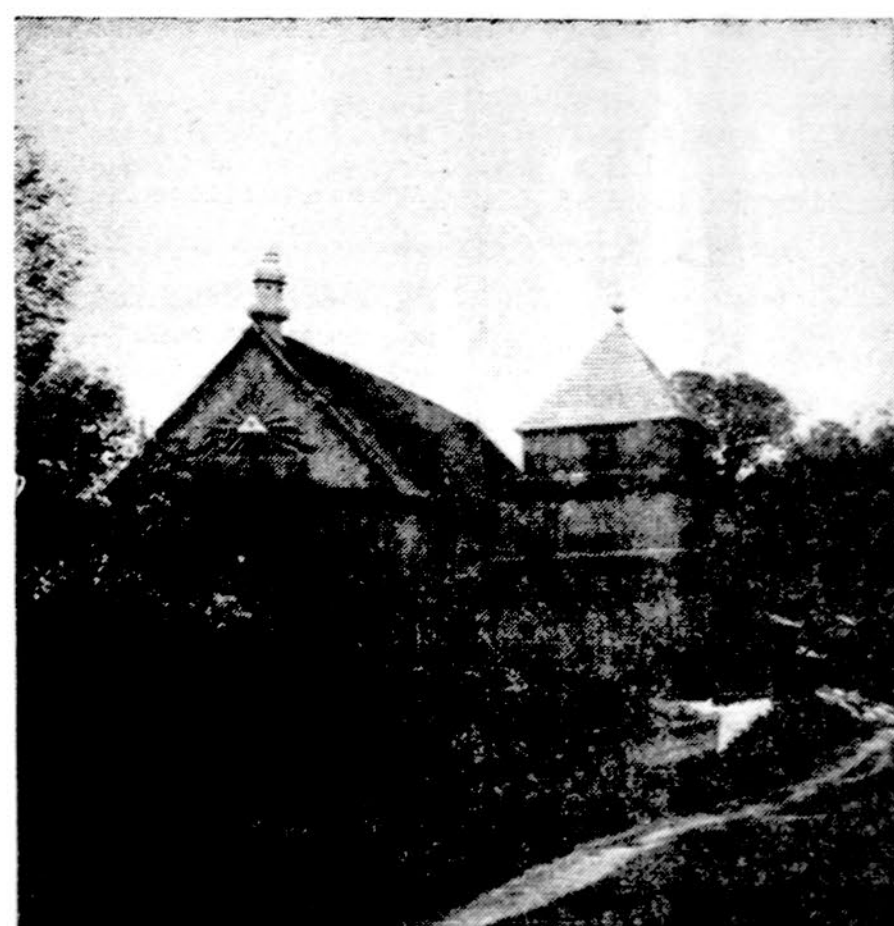
JAV LB Kult. Tar. vardu
Anatolijus Kairys, pirm.

LITUANISTIKOS INSTITUTAS IR LIETUVIŲ VISUOMENĖ

Instituto suvažiavimui artėjant

Lituanistikos instituto suvažiavimas šaukiamas Clevelande, žiavimai yra buvę Washingtono, lietuvių naujuose namuose. Ins-Philadelphiaje ir Chicagoje. Ši tituto tarybos posėdyje buvo pavarai, gegužės 16—18, suva-

(Nukelta | 2 pus.)

Jono Aisčio tėviškės parapijos — Rumšiškių bažnyčia, ryškus lietuvių liaudies architektūros paminklas.

Kertinė paraštė

(Atkelta iš 1 psl.)

svarstytas pageidavimas šaukti suvažiavimą kuriame nors amerikiečių universitete. Yra žinoma, kad tuo būdu labiau pabrėžiamas suvažiavimo mokslinis pobūdis, o kai kurie prelegentai ir dalyviai, dirbą universitetuose, gali pasinaudoti jų parama savo mokslinėm išvykom. Tai, be abejo, turi savo reikšmę ir nauda, jei toks suvažiavimas įstengia suvokti didesnę dalyvių skaičių. Ligi šiol vienas kitas mūsų bendrys, deja, nesutelkė universiteto patalpose pakankamai nei mūsų pačių, nei amerikiečių klausytojų, nors paskaitos buvo turiningos ir įdomios. Daugiau sėkmės susilaukė bendri pabaltiečių suvažiavimai, kuriuos rengė Association for the Advancement of Baltic Studies. Universitetų patalpos šiai mokslinei draugijai yra tikrai derama vieta savo idėjom populiarinti. Jai priklauso nemažai ir Lituanistikos instituto narių. Kai kurie Instituto nariai, be to, yra gana aktyvūs savo specialybės organizacijose; jų suvažiavimuose skaito paskaitas ir savo darbus spausdina anglų bei kitomis kalbomis. Lituanistikos instituto leidiniai taip pat turi santraukas svetimom kalbom, ir jie patenka į universitetų bibliotekas. Įskaitant dar žurnalą *Lituanus*, atrodo, kad savo mokslo darbus ir informaciją nelietuvių visuomenė vienai ar kitaip pasiekia.

Lituanistikos instituto uždavinys, šalia kitų, yra tarnauti savajai visuomenei, kurios dalimi jis yra ir kuria atsiremia savo darbe. Instituto atliekamas darbas ir jo leidiniai iš dalies finansuojami JAV Lietuvių Bendruomenės ir Lietuvių fondo, ir tuos pačius leidinius daugiausia išsigyja mūsų visuomenė. Yra reikalinga ir prasminga, kad laikas nuo laiko ji arčiau pažintų savąjį Institutą, jo narius, darbus ir rūpesčius. Tai galima padaryti tikta didesnę lietuvių kolonijoje ir tokiose patalpose, kurios jai lengviau ir patogiau prieinamos. Clevelande kaip tik yra gausesnė lietuvių bendruomenė ir nauji namai, pritaikyti didesniems lietuvių sambūriams; yra ir mažesnės patalpos atskiriems posėdžiams. Ypač malonu pranešti, kad Instituto suvažiavimui susilaukta didelio pritarimo ir reikalingos paslaugos iš LB Apygardos valdybos. Tikimasi susilaukti daug svečių iš arti ir toli. Yra numatytas susipažinimo vakaras ir viešas pobūvis. Paskaitos taip tvarkomos, kad nesutaptų; kas norės, galės visas išklausti. Instituto skyriai yra jau parinkę eilę prelegentų aktualiomis lituanistinėmis temomis. Smulki programa bus pranešta netrukus.

S. Suž.

KUN. J. KIDYKUI 70 METU

Lietuvių jėzuitų įsteigėjui Chicagoje kun. J. Kidykui sausio 8d. sueina 70 m. Jis buvo, tremtyje atsidūrusių Lietuvos jėzuitų pirmasis vyresnysis. Uolus misijų darbe, jis taip pat bendradarbiavo daugelyje lietuvių laikraščių. Redagavo Brazilijoje leidžiamą *Mūsų Lietuvą*, parašė Marijos apsimetimo Fatimoje, išvertė Dorybių perlas, Meilės sutartis, Farmerių vaikais. Šiuo metu yra JAV-se, talkina Clevelando lietuvių jėzuitų parapijoje.

554.400 DOL. UŽ MENISKĄ STALĄ

Liudviko XIV stalas Londone parduotas už 554.400 dolerių. Nupirko europietis meno kolekto-

Jonas Aistis savo užsieninių st. udirbų metais Prancūzijos Alpėse

Žmogus Jono Aisčio lyrikoje

(Atkelta iš 1 psl.)

meninė visuma, kurioje negalima visų pirma ieškoti žmogaus, paties kūrėjo, jo dvasios, nes tokiu būdu, atskirdami materialinį momentą (prasmę) nuo meninio — formalinio (muzikos), žalojame eilėraščio vienumą. Kartu žalojame ir paties kūrėjo kaip žmogaus vaizdą, kuris, atskirtas nuo meninės išraiškos, daugiausia tepduoda proto įžvalgai prieinamą žmogaus dalį, neišreikšdamas kūrimo metu angažuotos visos žmogiškosios asmenybės ir visų jos galių. Todėl tai turi bent tiek reikšti, kad iš tikrųjų čia pradedamo žmogaus vaizdas yra menininko kūrėjo vaizdas, neatsiejamas nuo tam tikros literatūrinės krypties — neoromantinės — ir iš jos išplaukiančios, tik jai būdingos meninės išraiškos.

3. Futuristinio žmogaus vaizdas

Pirmajame rinkiny, „Eilėraščių“, Aistis reikščiausiai prabyla futuristiškai. Žinia, futurizmo tėvas Marinetti, pas mus susilaukęs įspėdinių „Keturių Vėjų“ sąjūdyje, 1909 metais savo manifeste reikalavo nusigręžti nuo literatūrinio tradicijų, orientuotis vien į ateitį (iš čia vardas); dėl to esą verta sudeginti archyvus, bibliotekas, muziejus, kad žūtų praeitis su savo atgyvenimais etinėm ir estetinėm normom. Poetai turį rasti ne jausmingai, juo labiau sentimentalai, o įsijausti į technikos pasaulį, į mašinų ritmą, pajusti dinamikos, jėgos grožį ir visa tai apdainuoti. Su tradicija literatūroje apsiėmus pilietį reikia „sokiruoti“, iš jo šaipyti, naudojant miesčioniui nepatįstus, papiktinčius, necenzūrinus žodžius ir išreiškimus, atsiskaityti skrybys ženklų rašte ir t. t.

Bet net ir didieji mūsų keturvėjininkai, kaip K. Binkis, nėra savo poezijoje davę pilno futuristinio žmogaus vaizdo. Jis palikęs tik fragmentuose. Tur būt, todėl, kad mūsų futurizmas tėra tik tam tikra rašymo maniera, tam tikra forma. Mūsų futuristai daugiausia pasipylė tik „sokiruojančių“ žodžių ar vaizdų, o futuristinio žmogaus paveikslą, kuriame matytume aną nemiesčionišką žmogų, gyvenantį ir dirbantį mašinų ritmu, kažkokį robotinį antžmogį, šaltą bejausmį gigantą, — nenupiešė. Dar labiau fragmentinis yra Aisčio futuristinis žmogus. Jo meilė, sakysim, yra rodoma šitokiais futuristinės manieros vaizdais: „Balades“ ciklo penktame eilėraštyje:

Palei kluono sąspara
Dantų dvi eilės,

Apvestos raudonu kaspinu,
Ir dvi akys kvaivos.

Pro dantis, lyg pasakoj,
Žodis žodį vijo.
Vakaras suraizgė pašukas
Tarp kraujo ir ielijų.

Tada, parėmęs sąspara
Sielvartu, kaip karalaitė gimas,
Sakiau, kad šunį paspiria,
Kad žvaigždės didelės kaip
žirniai...

Atėjo dėdė Kasparas,
Sveiniai pasakė: — Eimam! —
Palikom vieną sąspara —
Sielvartą ir laimę. (5)

Eilėraštyje turim užuominų apie sutrukdytą flirtą, kuris galėtų baigtis proziškai. Senojoje, ne futuristinėje poezijoje šitokia tema būtų tabu. Ji šita prasme šiek tiek atskleidžia futuristinį žmogų, — jam nėra meilės be sekso, bet jam vis tiek dar savi sielvartas ir laimė, be kurių neišsivaizduojamas vadinamas romantinis žmogus. — Pirmajame Aisčio rinkiny dar rastume keliolika posmų, kuriuose galėtume sužvejoti vieną antrą nuotrupą futuristinio žmogaus dvasios, bet iš to jokių būdų neįmanoma susidaryti jo pasaulio ir gyvenimo vientiso vaizdo. Dar pora pavyzdžių tų nuotrupų. Štai, kaip futuristui atrodo saulė:

Andai, lyg pasikėsiusi sijoną
Mergaitė, per rąsus nubrido saulė,
Šiandieną ji nutukusia raudona
Išvirkėle klajoja po pasaulį. (6)

O čia tėvynės vaizdas pro futuristo akinius.

Girdžiu, kaip tėviškė įmigus
knarkia —
Myliu jos lauką, moteris, degtinę
Ir nakį kiurą dangų, tartum
tarką... (7)

Pirmajame Aisčio rinkiny pasitaiko tokių eilėraščių, kuriuose futuristinė maniera eina kartu su neoromantine. Toks, pavyzdžiui, yra „Rugpjūčio nakties“ eilėraštis, kuriame romantinė po mėsio nakties nuotaika išreikšta žvaigždžių kritimu, jį palyginant su deimantų kritimu, bet čia pat futuristiškai sudraudžiama „širdis papaikėle“, kad ne jos reikalas rūpintis, kas dedasi danguje rugpjūčio naktį...

4. Žmogus — laimės ieškotojas

Romantiniams žmogui yra charakteringa, kad jis yra nepatenkintas šiuo pasauliu ir šiuo gyvenimu. Jis nori geresnio, tobulesnio pasaulio, ilgdama-sis absoliučios tiesos, dangiškojo grožio ir tobulo žmogaus. Jo vaizduotė mėgsta kurti laimės vaizdus, jo širdis trokšta laimės pasiekti. Ir Aisčio lyrikoje žmogus svajoja apie laimę, jos ieško, kartais net veržiasi į ją. — J. Girmius „Žemės“ antologijos įžangoj yra Aisčio net pri-

kūš per didelį rūpestį laime, kuri juk neverta būti siekiama ir apdainuojama: kiekvienas turį žvalgus žmogus gyvenime turi ieškoti prasmės, bet ne laimės mirazų. Šio priekaišto, žinoma, nereikia suprasti taip, tarsi Aistis būtų nusileidęs į miesčionio ar miniažmogio dvasios sekimas ir jas radęs vertas dėmesio. Tiesa, poetas yra laimės motyvais sukūręs keletą eilėraščių. Tik iš jų anaipol nematyti, kad jis būtų norėjęs prieš mus pastatyti žmogų, laimės medžiotoją, kuriam nepasisekus ją pačiuoti, dėl to poetas sielvartautų. Sielvartas kyla ne todėl, kad laimė išsprūsta, kad kokiam nors piliečiui nepasiseka susisukti šiltą gužtelę, pasistatyti geroj gatvėj bent dviejų aukštų namą ar gauti gražią žmoną. Viename savo eilėraščių Aistis, tiesa, apie šitokias nelaimės, nors ir netolikiu konkretnu, kalba, betgi pagrindinis dalykas šiame eilėraštyje yra tai, kad „kaip genys šis svietas margas, kaip genys ir laimė“ (8).

Todėl ne mažą trobėlę kaime, ne margas dvaras, ne gera ir graži žmona iš tikrųjų yra laimė, o kažkas kito, atskiru momentu vis kitaip išsivaizduojamo, gal išvis nežinomo. „Prisiminimų“ eilėrašty, nors ir prisipažindamas, kad „vijausi laimę, bėgdamas užuolanka“, poetas čia pat atsako: „Aš gerai žinojau — ji manė apgaus“ (9). Laimė poetui yra pilka („Nėr gyvenimo pilkiesnis, nėra laimės pilkiesnis“) (10) ir negera („Tai aš sakiau, kad jūs (t.y. dienos N.V.) negeros, kad laimė negera (11). Be abejo, negalima nuneigti, kad poetui „girdis laimė, krykščianti smagiai“ (12), bet dėl to jis nenusivertina savęs iki laimės medžiotojo ar carpe dim hedonisto. Gal tik „Užgesusių chimeros akių“ „Lunaparko“ posmuose kai kas galėtų įžvelgti dekadentinio prasmės nuvertinimo laimės sąskaiton, jei šie eilėrašty suprasti be galimos ironijos:

Sakiau, kad meilė kaip pavasario
dvelkimas.
Kad meilė kaip audra...
O ji — kad meilės niekur nesutiko
ir nežino.
Kokia jina yra. (15)

Jos prieštaringumas karto-
jamas įvairiais vaizdais:
Aš žinau, tau sakė — tai vėjelis
rozėse:
Sielvartas ir džiaugsmas pinasi
kartu...

Miršta it drugelis, lieka
nemari. (16)
Apipynė meilė širdį
Vaimui ir rožių, ir erkėčių.
Ir kvepėjo skausmas mirtinai
nugirdęs —
Paskutiniaus žodžiais ant laiptelių
klėčio. (17)

Dažniausiai betgi meilė, ypač nepasisekusi, neša širdgėlą ir sielvartą, neša neišgirstas maldas ir ašaras:
O sodely, ten po vyšnių,
Kur snieguose nėrėsi,
Verkė: — Mielas nesugrįžta, —
Rankeles užnėrusi... (18)
Kalbėjau poterių gėlėse, pievoj,
Tylūs, kaip skausmas tų naktų,
Kalbėjau taip: galėjo gal išgirst
tik Dievas,
Galėjai gal išgirst tik tu!...
Tai mano ašarom žydėjo pievos...
Nuo poterių, nuo poterių girtų...
Žinau, būt verkės ir rūščiausias
Dievas,
Ak būtum verkusi ir tu... (19)

Neišskolkim, kaip išminčiai
Tikslo ir prasmės —
Nepasmingoj karuselėj
Mudu sukamės...

Ar ne ten, ne žemėj geso
Sypsenos veidus? —
Kas už tikslą, kas už prasmę
Laimę atiduos?... (13)

Šiaipjau Aistis mums terodo vadinamąjį normalų, nefilosofuojantį žmogų, kuris ilgis laimės ir jos žavesių, nors jie ir apgauna. Jau visai kitoki žmogaus paveikslą nupiešė žemininkų karta. Jis ypačiai ryškus V. Mačernio lyrikoje. Jo žmogus ne tik laimės netrokšta, bet staciai bėga nuo jos iliuzijų, nes jos pavojingos. Jam laimė — raudonas jaučiui skarmalas, kurį mes puolam lyg įsiutę gyvuliai,

kol toredoras — mirtis suvaro į mūsų širdį aštrų durklą. Tad nuo laimės reikia laikytis atokiai, nes ji savo švelnumais prazduo norą kovoti dėl didelio ir vienkartinio gyvenimo, kuris vienas vertas siekti, o ne laimės iliuzijos, kokiais kilniais vardais jos besivadintų: moters meilė, draugystė (sonetai „Toreador“, „Don Juan“, „Gyvenimui“). Netgi visos žemininkų kartos atsakymas į laimės rūpesčius skamba: laimės nėra, yra prasmė, iškotina kovoj ir kūryboj. Per kovą, darbą, kūrybą galima rasti kelią savo asmens gelmen ir tokiu būdu realizuoti savo „giliausiąją aš“ (Selbstsein). Aistis šitokios (egzistencijos) filosofijos, artimos kai kuriems žemininkams, nepažino. Dar daugiau: jis pasisakė prieš filosofinės minties apipavidalinimą poetiniu žodžiu, nes poezija ir filosofija esančios per daug skirtingos. Jo paties žodžiais: „Man kažkas tvirtino, kad, atskirai paėmus, geras daiktas yra pienas ir geras daiktas žibalas, bet kai pienu sumaišai su žibalu, tai gausi visai netinkamas daiktas, kurio negali nei deginti, nei gerti. Poziją sumaišius su filosofija, gausi tas pats: nei poezija, nei filosofija“ (14). Žemininkai betgi įrodė, kad taip blogai su filosofine poezija, kaip Aistis manė, nėra.

5. Mylintis žmogus

Didysis žmogiškasis fenomenas, meilė, yra labai dažna tema Aisčio lyrikoje, ypač pirmajame rinkiny, „Eilėraščiųse“. Kaip ja poetas išgyvena ir perduoda? Jei ji išvis yra, tai ji prieštaringa, todėl sunkiai išsakoma: čia nepaprastai švelni ir vos jaučiama, čia staigi, netikėta, baisi, šelstanti.

Sakiau, kad meilė kaip pavasario
dvelkimas.
Kad meilė kaip audra...
O ji — kad meilės niekur nesutiko
ir nežino.
Kokia jina yra. (15)

Jos prieštaringumas karto-
jamas įvairiais vaizdais:
Aš žinau, tau sakė — tai vėjelis
rozėse:
Sielvartas ir džiaugsmas pinasi
kartu...

Miršta it drugelis, lieka
nemari. (16)
Apipynė meilė širdį
Vaimui ir rožių, ir erkėčių.
Ir kvepėjo skausmas mirtinai
nugirdęs —
Paskutiniaus žodžiais ant laiptelių
klėčio. (17)

Dažniausiai betgi meilė, ypač nepasisekusi, neša širdgėlą ir sielvartą, neša neišgirstas maldas ir ašaras:

O sodely, ten po vyšnių,
Kur snieguose nėrėsi,
Verkė: — Mielas nesugrįžta, —
Rankeles užnėrusi... (18)

Kalbėjau poterių gėlėse, pievoj,
Tylūs, kaip skausmas tų naktų,
Kalbėjau taip: galėjo gal išgirst
tik Dievas,
Galėjai gal išgirst tik tu!...

Tai mano ašarom žydėjo pievos...
Nuo poterių, nuo poterių girtų...
Žinau, būt verkės ir rūščiausias
Dievas,
Ak būtum verkusi ir tu... (19)

DR. RAIMUNDAS BLAŽYS

DANTISTAS
1007 Curtiss Street
Downers Grove, Ill. 60515
Valandos pagal susitarimą
Tel. — 968-0045

DR. VL. BLAŽYS

PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampas 63-dos ir California
Val.: pirmad., antrad., ir ketvirtad.
6 iki 7:30 val. vakaro.
Seštad., nuo 2 iki 3:30 val.
Pagal susitarimą.
Ofiso telef. 476-4012
Rezid. tel. WALBROOK 5-3048

DR. REGINALD CIENKUS

GYDYTOJAS CHIROPRAKTIKAS
6230 W. Oermak Rd., Berwyn, Ill.
Pirmad., Antrad., Ketv. ir Penktad.
9 val. ryto iki 12 val. dienos ir nuo
2 val. popiet iki 8 val. vakaro.
Seštadienis 8:30 iki 12 val. dienos.

Gal būt, atrodys kai kam šis paskutinis eilėraštis sentimentalus: iš tikrųjų jis yra nuosirdus prasiveržimas krūtinę plėšiančio skausmo, kuris pasiekia gėles, naktį, ta, kuris meilei neatsako, ir patį Dievą. Nesudrumsto meilės džiaugsmo poetas beveik nerodo. Berods, tėra tik vienas eilėraštis, kur pavasario fone trykšta meilės laimė iš besimylinčių veidų:

Upeliai juokias po ledu —
Pavasaris išvirs bematant, —
O aidi pašalas po ratais
Pro judu jaunų, vienudu.

Kiek tyro džiaugsmo, kiek aidų!
Gal jie gražiausi jūsų metai?..
Upeliai juokias po ledu —
Pavasaris išvirs bematant...

Tel. PR 8-3229

DR. ANNA BALIUNAS
AKIŲ, AUSŲ, NOSIES IR
GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS

Akušerija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Pulaski Road (Crawford
Medical Building) Tel. LU 5-6446
8007 W. 83 Pl., Justice, Ill. 599-0500.
Pirmia ligonius pagal susitarimą.
Jei neatsiliepiu, skambinti 374-8012

Tel. ofiso HE 4-5349, rez. 388-2233

DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val. pirm., ketv. 1 iki 7 popiet,
antrad., penkt. 1-5, treč. ir sešt. tik
susitarus.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė

DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
TEL. GR 6-2400

Val. pagal susitarimą: pirmad. ir
ketv. 1-4 ir 7-9; antrad. ir penktad.
10-4, seštad. 10-3 val.

Ofs. tel. 735-4477 Rez. PR 8-6968

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
Specialybė — Nervų ir
Emocinės Ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rezid. tel. — GI 8-6873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUŠERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So., Kedzie Ave., WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne-
atsiliepiu, skambinti: MI 2-0001.

Tel. — BE 3-5893

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akų Ligos
3907 West 103rd Street
Valandos pagal susitarimą

Ofiso telef. PR 8-2220

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K A
V A I K Ų L I G O S
2656 West 63rd Street

Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt.
nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8
val. vak., seštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2844 West 63rd Street

Val. kasdien nuo 1-4 p. p. ir
6 iki 8 v. Trečad. ir seštad. uždaryta

DR. K. A. V. JUCAS

Tel. 763-3310
ODOS LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai
2403 W. NORTH AVE.
6324 N. MILWAUKEE AVE.
Valandos pagal susitarimą

Visi telefonai 652-1381

DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero

Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečad. ir seštad. tik susitarus.

DR. TERESĖ KAZLAUSKAS

VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
9755 W. 143 Street
Orland Park, Ill. 60462
Valandos pagal susitarimą
Tel. 349-0887

Tel. ofiso ir buto OLYMPIC 2-4159

DR. P. KISIELIUS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Avenue, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak.
Išskyrus trečiadienį.
Seštadienis 12 iki 4 val. popiet.

Džiaugsmingu, jaunų, vienudu
išvydusiu pasaulį platų.
Lyg šaukiančiu: kalnai, ar matot,
Kaip trykšta laimė iš veidų?
Upeliai juokias po ledu... (20)

Yra keletas posmų, kuriuose ideali meilė išvis neigiamas: ji lyg balsas, šaukiantis tyruose („Jau neilgam“ (21), ji perkama iš prostitutės:

Išvirs girti iš restorano
Valkata su prostitute...
Ar čia dainuota meilė mano,
Ar ji žolida gi, šita! (22)

Šitokia meilė ironizuojama mėnuoliu, virtusiu baltu riteriu Parsivaliu, kurio meilė širdies dama pamynė po kojom (23). Poe-

(Nukelta į 3 psl.)

Tel. RELiance 5-1811

DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvius gydytojas)
3925 West 59th Street

Val.: pirmad., antrad., ketvirtad. ir
penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8
val. vak. Seštad. 12-2 val. p. p.
trečad. uždaryta.

DR. IRENA KURAS

GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ
SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue

Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryto
iki 1 val. popiet.

Ofiso telef. RE 7-1168

Rezid. telef. 239-2919

Ofiso HE 4-1818. Rez. PR 6-0801

DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)

Val.: pirmad., antrad., ketv. ir penkt.
nuo 3 iki 7 val. p. p.
Tik susitarus

Tel. — 282-4422

DR. ROMAS PETKUS

AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
ofisai:
111 N. WABASH AVE.
4200 N. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLEČKAS

OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2628 W. 71st St. — Tel. 757-5149
Tikrina akis, Pritaiko akinius ir
"contact lenses".
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS

INKSTŲ, PUSLIES IR
PROSTATOS CHIRURGIJA
2656 W. 63rd Street

Val. antrad. nuo 1-4 popiet
ir ketv. nuo 5-7 vakare

Ofiso tel. 776-2880; rez. 448-5548

DR. J. J. SIMONAITIS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. RE 5-4410
Rezid. GR 6-0617

Valandos: pirm. ir ketv. nuo 1 val.
iki 3 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 val. vak.
antr. ir penkt. nuo 1-3 val. p. p.
ir vakarais pagal susitarimą.

DR. VYT. TAURAS

GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir moterų ligos
Ofisai ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRespect 3-1223

Ofiso val.: Pirm., antr., treč. ir
penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8
v. v. Seštad. 2-4 val. popiet ir kitu
laiku pagal susitarimą.

Žmogus Jono Aisčio lyrikoje

(Atkelta iš 2 pusl.)

tas ilgisi idealiosios meilės, bet ji sunyksta, nespėjus išsiskleisti:

O Dieve, kaip gražus tas
džiaugsmas,
Kai meilės mūs širdis pilna
Ir kai jos ilgesio ir šauksmo
Tavoji žemė sklidina!
Ji efemeriskai nurieda
Žvaigždė, nudrūkusia skliautu:
Nuvysta ji, praskleitus žiedą,
Nuskęsta ji prie pat krantų! (24)

Visoje Aisčio lyrikoje meilės džiaugsmą nustelbia iš jos atėjusios kiles skausmas. Jau emigracijos metais (1946) parašyta meilės eilėraštis „Tu, kuris tikėjai“ išvis netikima dvasine meile: ji tik gašlumas:

Tu, kuris tikėjai, kad atrasi
žmogų
Su tyra kristolio, ašaros siela,
Atrodai aštrų gašlumo kūną ogų,
Tyvuliuojantį neįsibrendama bala.
Tu, kuris svajojai gražią ir
nemarią
Šios pakalnės meilę, tirpstantią
auka,
Bet pasūtmė geismo gaivalingos
marios
Maitot šventenybę nešvaria
ranka. (25)

Tai tipingas romantinio žmogaus nusivylimas, kilęs iš įtampos tarp idealo ir tikrovės.

6. Ilgesio kankinamas žmogus

Meilės motyvas lyrikoj ir iš viso grožinėj literatūroj amžinas. Meilė nėra tikra prasme esminis neoromantinio žmogaus bruožas. Tik idealiosios meilės ilgesys ir skausmingas nusivylimas, tikrosios meilės nepatyrus, yra dažnai sutinkamas būdingas neoromantinio žmogaus pergyvenimas, jau užfiksuotas ir Aisčio lyrikoj. Ilgesys kaip toks yra jau neatskiriamas romantinės dvasios dalis. Kaip ir daugumas neoromantiku, poetas ilgisi tobulėsio pasaulio, gyvenimo ir žmogaus. Šitas ilgesys jį veda į pasakos tyraji pasaulį:

Tai, yra mostabios akys —
Silkinis gervio ilgesys,
Kur trikampiu tolin plakas,
Į pasakų šilts šalys.
Kažkur nuvarę ir apmire
Savyje silevartą marins,
Svajos pasaulį, meilę tyra,
Lyg netekę moteris. (26)

Ilgesys yra poeto dalis, jo romantinė prigimtis:

Kas dieną ilgės ir meilę
Ir tai — ne savo, kažkieno —
Pasaulį jūžulį ir kvailą.
Dienų dienom turiu dainuot. (27)

Neturėtų čia mūsų apgauti poeto skundas, kad jis turi kitų ilgės dainuoti: tuo išreiškiamas ne tik tai, kaip sunku būti absoliučiai asmeniškam, bet ir stipriau pabrėžiama, kaip autorius imlus kiekvienam ilgesiui, nes jis slėpi jo dvasioj. Dėl to neuostabu, kad jis ilgės jūžuri ir gamtoj: žydriose mariose („Prologas“ 28), lino žiede („Silainė“ 29), saulėj:

O už šilo violetų,
Vakaro pravirkdytų,
Saulė leidžias taip iš lėto,
Ilgesiu nugirdyta... (30)

Ilgesys nekarta suvinta aukšto lygio kūryba, kai jo objektu tampa tėvynė. Iš jos nostalgijos yra kilęs vertingas eilėraštis „Mal du Pays“ „Užgesusiose chimeros akyse“ ir visa eilė mažesnės vertės patriotinių eilėraščių pokariniuose rinkiniuose. Ilgesys, tas milžinas troškimas, toji akyse deganti atri ugnis, veda į anapus, į transcendenciją:

Nėra žalsių, nėra saulų
troškimams!
Voratinkliai mūs niekad
nepavergs,
Nors ten vis, pasterblius,
vėjeliai kimūs
Mums vergo ašara per amžius
vėjel... (31)

Arba:

O kaip ilgesio netekęs
Žmogus žemėje gyvens?
Išpūstos į naktį akys
Nenuris mirties akmenis! (32)

„Intymiose giesmėse“ ilgesys geresnio pasaulio veda į tokią transcendenciją, kuri yra tuščia, beprasmi. Žmogus čia siekia beprasmi idealumo, kokį randame vadinamame dekadentiniame prancūzų simbolizme, kad ir Baudelaire „Piktybės gelėse“. (Tuo neteigiama tiesioginė Baudelaire įtakos.)

Dega beprotiškai aklas akys,
Miela, a propos —
Taip, lyg tie šunčiai neatakę,
Žmonija ropos.
Nepaliaus juk niekad akys degti,
Zvelgt kažkur toliau,
Nepaliaus žmogus keliaut į naktį,
Niekad nepaliaus. (33)

„Užgesusiose chimeros akyse“ ilgesys konkretizuojamas vil-

tim, kuri išsakoma religiniais įvardžiais, nors ši viltis kartu banalinama tik tikėjimu rytdiena:

Ak, Viešpatie, tai vėliau
Mes įtikėjom rytdienai!
O kraujo pilnas kielikas,
O sopulio širdis pilna.

Išlaukus naktį tamsiąją,
Širdis pailsusi aptils,
O saulė kaip monstrancija
Virš džiaugsmo ašarų pakils.

Visi rankas ištiesę jai: —
Osanna in excelsis! — šauks
Ir didelė procesija
Per kalnus ir per klonius
plauks... (34)

Pokario eilėraščiuose transcendencija konkretėja ir įgyja religinio Dievo pavidalą. Turiu galvoj tokius gerus eilėraščius, kaip „Poeto Dievą“ (35) ar „Tai skaudu ir graudu“ (36). Paskutiniame rinkiny, „Kristaliniam karste“, religinis tikėjimas net pakeičia poeto pesimistinį nakties pasaulį, kaip tai matyti iš „Liaupsės“ eilėraščio:

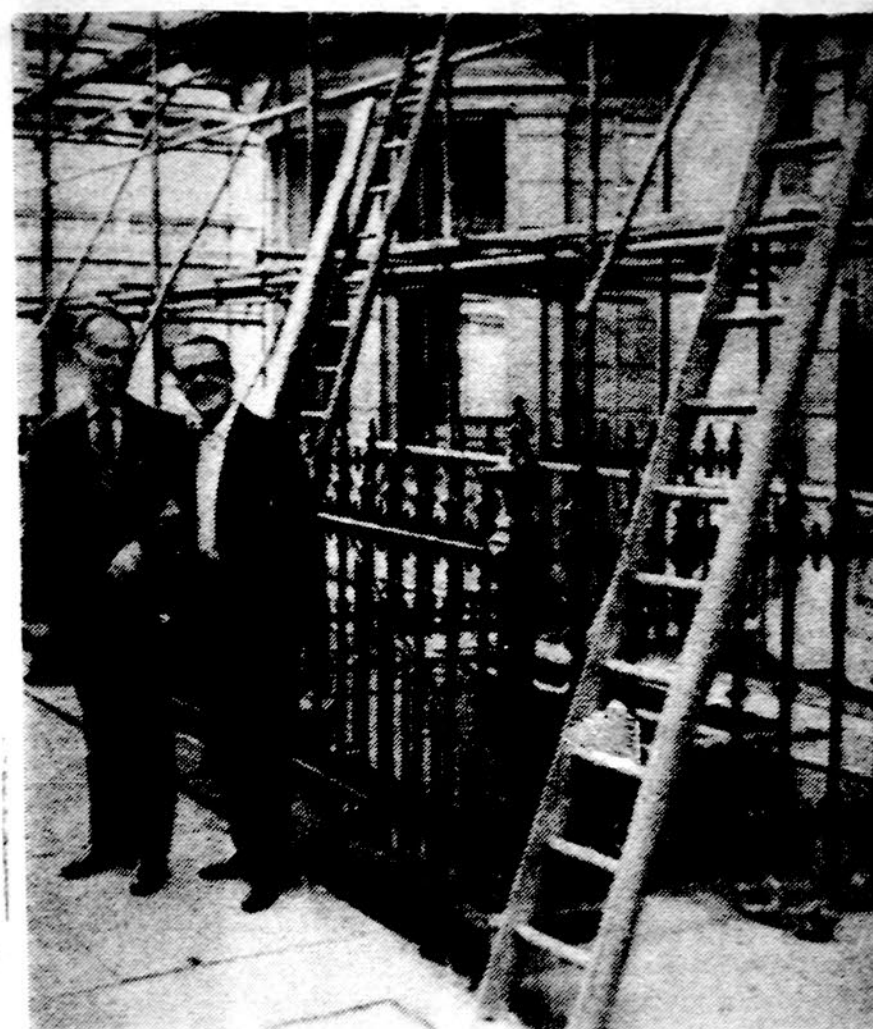
Garbė Tau ir Slovē, o Viešpatie
mano,
Kad šią dieną išskyrei Tu man
iš visų —
Neišsineria skausmas virš
džiaugsmo tvano,
Neprašaukia gėla tyro džiaugsmo
balsų...

Lyg būtumei siuntęs čia angelą
savo
Išvauduoti mane iš antrosios
mirties —
Taip niekada laimė dar man
neatsavo,
Taip toliai nešvito gražios
atėties... (37)

(Bus daugiau)

SALTINIAI

1. J. Aistis, Pilnatis, Schweinfurt 1948, 148 psl.
2. J. Grinius, Veidai ir problemos lietuvių literatūroje, Roma 1973, 279 psl.
3. Plg. t. p. 279-280 psl.
4. J. Aistis, Poezija, New Yorkas 1961, 7 psl.
5. T. p. 17 psl.
6. T. p. 58 psl.
7. T. p. 56 psl.
8. T. p. 51 psl.
9. T. p. 144 psl.
10. T. p. 180 psl.
11. T. p. 184 psl.
12. T. p. 250 psl.
13. T. p. 242 psl.
14. „Aidai“ 1952, nr. 2, 80 psl.
15. T. p. 13 psl.
16. T. p. 28 psl.
17. T. p. 35 psl.
18. T. p. 42 psl.

Poetas Vladas Šlaitas (dešinėje) Anglijoje, Londone, prie Lietuvių namų geležinės tvorės, po 33 nesimatymo metų susitikęs su savo gimnazistų Ukmergės dienų bičiuliu Jurgiu Savaiciu iš New Yorko.

Vladas Šlaitas

VEJO MALONEJE

Nemėgstu smėlio,
nes smėlis yra bevalis.
Kaip ir visi bevaliai,
jis yra vėjo malonėje.
Kaip ir visi bevaliai,
jis visada yra pasirušęs anarchijai:
užpustyti žvejų kaimai yra smėlio darbas
Ir tačiau šis kaimų užpustytojas,
arba smėlio imperija,
šis anarchistas,
yra pats nuolankiausias tarnas vėjo malonėje,
ir dėl to aš vienatvėje mėgstu ilgai žiūrėti,
kaip iš lėto keliauja kopos marių pakrantėje.

PASTOVUMO SIMBOLIAI

Jie niekad nekeičia savo gyvenamosios vietos,
jie niekur neemigruoja;
toje vietoje,

19 T. p. 43 psl.	26 T. p. 52 psl.
20 T. p. 223 psl.	27 T. p. 80 psl.
21 T. p. 64 psl.	28 T. p. 7 psl.
22 T. p. 85 psl.	29 T. p. 155 psl.
23 T. p. 111 psl.	30 T. p. 42 psl.
24 T. p. 342-343 psl.	31 T. p. 157 psl.
25 T. p. 344 psl.	

kurioje jie gimsta,
toje vietoje jie ir numiršta.
Tai medžiai.
Tai tikrieji savo gintosios žemės mylėtojai bei patvirtai.
Tai pastovumo simboliai.
Tiktai audra ir gaisras,
kirvis ir piuklas
gali medžius nugaleti.
Tačiau tai nėra pergalė.
Tai tėra aklas likimas,
kurs visus mus vienodai nuo žemės paviršiaus nustoja.

LYJANT

Niekas negali manęs sugriauti,
išskyrus patį mane
ir mano bevališkumą.
Jeigu remėčiau tiktai patį savimį,
tai būčiau labai panašus į tuos,
kurie remias į vėjų svyruojančią nendrę.
Tačiau aš niekad nesiremiau patiu savimį.
Aš visada remiuosi Tuo,
iš Kurio malonės esu plačiame pasaulyje.
Viskas svyruoja ir viskas lūžta,
žmonės tiktai labai trumpam laikui tepastirodo ir vėl
prapuola.

ir jų vietoje lieka tik dėmės rudens sienoje.
Tačiau niekas nenori prapulti
ir daugiau nebebūti.
Kažkuris ten poetas sakė:
Norėčiau būti užmirštas.
Jisai sakė netiesę.
Jisai melavo: pats sau
ir melavo kitiems.
Nes niekas nenori būti užmirštas.
Nes kiekvieno žmogaus širdy slepiasi noras gyventi.
jeigu ne čia,
tai kažkur kitur,
kitame pasaulyje.
Taigi niekas negali manęs sugriauti,
išskyrus patį mane
ir mano bevališkumą.
Žiūriu į žolę ir lietu,
žiūriu ir mokausi,
kaip (ilgai ir vienodai lyjant) reikia gyventi.

AUKSINIS BURBULAS

Ruduo. Kiekvienas skersgatvis paženklinas
geltonu antspaudu. Virš miesto
geltono aukso blizgesys. Tai sandė.
Ir tykiai krenta rudens pasaulyje
pirmieji buvusių svajonių lapai.
O man ruduo yra auksinis burbulas.
Ir gal ne burbulas.
Gal tiktai lengvas taktas.
Ir tykiai krenta rudens pasaulyje
pirmieji buvusių svajonių lapai.

LAIKRAŠTINIŲ MIRTIS

Anglijoje mirė red. J. Gordon,
84 m., kuriam pavyko „Sunday
Express“ laikraščio tiražą iš
560,000 išauginti iki 4 milijonų

Skyrybos prie kapo

J. Savasis

Mėgstu nueiti į kapines. Šių dienų miesto triukšme, dūmuose ir chaoze ten yra ramybės oazė. Nėra velimų, automobilių, triukšmaujančių ir kamuolių spandančių vaikų, o ir pavieniai retoki žmonės ten vaikščioja tylūs, susikaupe, gėlių puokštėmis nešini, nenorėdami sudrumsti mirusiųjų miesto rimtį. Kelį ir takų pakraščiais nusodinti kiparisai, suglaude šakas, stovi tarsi milžiniškos žvakės ar didingi pirštai, rodydami į visų mirusiųjų paskirtį - dangų. Ramu, tylu kapinėse. Tik kartais paukštelis purptelia nuo medžio ant medžio, nuo šakos ant šakos, kartais sučiulba, bet taip tyliai, tarsi ir jis bijotų sudrumsti visuotinės ramybės.

Kapinės yra ir grožio bei meno galerija. Kapų antkapiai, koplytėlės, vis kitokio stiliaus, įvairios asmeninės ir istorinės statulos, vaizduojančios mirusius asmenis, arba tikėjimo, vilties ir meilės simbolių prakalba be žodžių ir tave iš anapus ir primena: buvau, kuo tu esi, būsi — kuo aš esu. O atskiri kapai, vieni rūpestingai prižiūrimi, apsidinti gelėmis, kiti apleisti, užmiršti, rodo, kiek žmonės nori dar bendrauti su savaisiais artimaisiais; apleistieji byloja, kiek yra trumpi žmonių pažadai neužmiršti amžinai. Prasmingi antka-

pių įrašai sako, kad pats didžiausias žmonių tikėjimas yra sielos nemarumų ir amžinuojų gyvenimu. Neretai prie kapo yra mažas suolelis, ant kurio kapo lankytojas nori pasėdėti, pamastyti, tyliai su mirusiuoju pasikalbėti.

Vieną jau beprasidedančio rudens dieną, susirades ramia, nuošalia vietoje, atsisėdau ant mažo suolelio paskaityti knygą. Tokioje vietoje lengva susikaupti, kada tave niekas netrukdo, tavo minčių neblaško. Tik staiga girdžiu už pečių, prie dar neseniai pastatyto antkapio, tarsi rauda, skundą ar gana gyvą pokalbį. Pažvelgęs pamaciau dar apyjaunę moterį, kuri nežinia puošė ar draskė kapą ir aimanavo. Nenorėdamas klausytis skaudaus pokalbio gyvosios su mirusiuoju, pakilau ir norėjau eiti šalin, bet moteris, pamčiusi mane, sako:

— Kaip gerai, kad čia esi. Būsi man liudininku. Nutariau šiandien išsiskirti su savo vyru.

— Išsiskirti su vyru? Čia prie kapo? Bet kur tas vyras?

— Taip, išsiskirti su mirusiu savo vyru, kurio kūnas guli čia, po žeme.

Nieko nesupratau. Pamaniau: vargšė iš

širdgėlos pamišo ir nesizino, ką kalbanti. Bet ji tęsė toliau:

— Bus formalios skyrybos. Prie liudininko, kuriuo pabūsi tamsta.

Susidomėjau ta keista scena ir pasilikau bestovį šalia antkapio, kuriame buvo įdėta pilnavaidžio, dar gana jauno vyro fotografija. O moteris, apsidairiusi ar niekas kitas jos nemato ir negirdi, pradėjo kalbinamąjį aktą:

— Jis visą gyvenimą mane niekino, žemino, pajaukė, apgavo, įžeidė, o dabar tą pat daro ir miręs.

Pastebėjusi mano akyse nustebimą, gana griežtai kalbėjo toliau:

— Taip, po kapinės, rodos, vaikščioja tik padorūs žmonės, o jis (čia parodė pirštu į savo vyro fotografiją) atsiuntė vagį, kad mane dar kartą įžeistų, man įskaudintų. Tik pamanyk, aš tik valandėlei nuėjau toliau pakeisti gėlių vazoję vandenį, palikusi rankinuką ant kapo, o atėjusi jo neradau. Paslaptinas vagis jį nudžiovė. Tai toks mano vyras. Gerai mano amžiną atilsį motina sakė, kad aš už jo netekčiau, bet aš kvailutė nepaklausiau. O štai dabar ir po mirties jis nepalieka manęs ramybės.

Ir žinau, už ką jis man keršija — kiek kuklesniu balsu tęsė nepažįstamoji našlė. — Sak, kad mirusieji iš anapus ne tik mato, kas dedasi čia ant žemės, bet ir žino, kas buvo praityje, — tarsi klausdama pasižiūrėjo į mane. — Prisipažįstu, nebuvau ir aš šventuolėlė, esu padariusi kokį žingsnį į šalį, ypač turėdama tokį despotą vyrą, koku buvo jis. Dabar jis žino viską, o aš vargšė negaliu žinoti, kiek jis mane apgaudinėjo su kitomis. Buvome tada lygūs, bet dabar jis pavydi man, kad aš paveldėjusi jo pinigų, kurių nespėjo praviplinti su kitomis, dabar draugauju su to-

kiu vienu ir jam pažįstamu... Dabar jis man keršija ir pasiūnia vagį mane apipiešti, apvogti.

— Tik pagalvok, tamsta, — tęsė moteris skunda, kuris man darėsi vis įdomesnis. Laukiau nekantriai, kuo čia tas viskas baigsis. O ji pasakojo: — Aštuoniolika metų išgyvenau su juo vis nemylima, niekinama, pajaukiama. Maniau, kad bent kape nusiramins. Bet kur tau? Vėl jo darbas (čia parodė į kapą), palikau tik minutei rankinuką su žiedais, brangenybėmis, pinigais — ir viskas dingio. Aišku, čia jo darbas. Susimokė su paprasčiausios rūšies vagimi.

— Sekančią dieną tas niekšas skambina ir pasaldintu velnio balsu sako, kad jis apsigalvojęs labai gailis nuskriaudęs gražią moterį, ir tai dar kapinėse. Todėl labai gailisi ir yra pasiryžęs man viską gražinti, jei aš ateisiu į tą pačią vietą kapinėse. Dar ir valandą paskyrė. Aš, vargšėlė, patikėjau ir nesupratau, kad čia pačios bauriausios pinklės.

— Sekančią dieną, kaip buvo paskirta, nupirkusi geltonų gėlių puokštę kapui, atsiskubinau. Užsivilkau gražiausią suknelę. Pagalvojau: jei vagis yra toks jautrus moterims, gal bus jaunas, gražus. Ir išėjo dėl mano kvailumo scena, kurią gerai dar, kad matė tik velionis, o ne kaimynai. Būtu liežuviai mane užplake. O jis (čia vėl parodė pirštu į vyro fotografiją) kvatojosi lyg demonas, savo auką apgavęs.

— Taigi laukiu kapinėse valandą kitą, o to niekšo nė kvapo. Jis, pasinaudojo proga, kai manęs nėra namieje, pavogtu raktu atsirakino mano butą ir išslavė visa, kas tik buvo, dar vyro rankinį laikrodį padovanojau mano simpatijai. Bent tas neteko vyro samokslininkui vagiui.

— Našlė pertraukė savo monologą, patė kitiems man neteko nė žodžio pridėti. Norėjau pridėti, bet jau užuojau, kad čia tas viskas baigsis. — Šiandien paskutinį kartą atnešiau gėlių, — dabar jau kreipėsi į mirusį ir palaidotą vyrą. — Galvojau, kad maldomis ir gelėmis tavo nuraminsiu, atsiprašysiu, bet dabar matau, kad daraisi dar blogesnis. Tai rodo tas vagis ir mūsų santykius įmaišymas. Jei gyvenime buvau kiek ir kalta, tai dabar matau, kad tu, ir anapus būdamas, nemoki, nenori atsisakyti, pagaliau susitaikyti, palikti mane ramybės.

Saulės spindulys, prasiskverbes pro medžių šakas, krito ant antkapio ir vyro paviršiaus. Velionis atrodė kažkaip išbalęs.

— Dabar, tamsta, įsitemyk, ką pasakysiu, — šį kartą našlė kreipėsi jau į mane. — Norėčiau skirtis. Turėjau tai padaryti, kol jis dar buvo gyvas, bet nevėlu ir dabar.

— Taigi, — perėjo į iškilmingą toną, — nuo šios dienos, pagal mano sąžinę, nebūsiu tavęs daugiau savo vyru. Mūsų santuoka baigta. Aš esu niekieno našlė. Tai pareiškiu tau štai gyvo liudininko akivaizdoje. Palik tad mane ramybės. Aš noriu užmiršti tave. Šį vakarą pasikviesiu savo simpatiją. Jis man patinka, o aš jam. Ir tu nesikišk į mūsų reikalus. Aš iš tavęs nieko daugiau nenoriu — niekas nesirodyk. Dabar esi tu našlė. Suprantai?

Pažvelgiau į vyro fotografiją. Atrodė, kad jis šypsosi. O išsiskyrusi su vyru našlė staiga apsisuko ir kaukšdama barakų kulinėmis bėgte nubėgo asfaltuotu kapinių taku. Net nepadėjo man už atliktą skyrybų liudininką pareiga.

Velnias ir jo spalva

Girdžius "Sūnų" išpūdzici

VYTAUTAS SEIRIJIS

Pranas Dom. Girdžius, TOS PAČIOS MOTINOS SŪNŲ, Lietuviškos knygos klubo leidinys, 1973 m. 172 pusl., kaina \$4.00, gaunamas "Drauge".

Trys temos

Praeitis yra tarsi šulas, ant kurio atsiremus laikosi dabartis. Tačiau didelės gausos smulkių to kamieno šaknų negalime pamatyti, nes į rankas susemti toli nubėgusį laiką ir jį patyrimui nėra lengva. Vis dėlto šis uždavinys nebologai nusisekė P. D. Girdžiui "Tos pačios motinos sūnuose". J. Aistis ir B. Raila mokėjo kalbėti apie artimą praeitį Kauno gatvėse, rašytojų būreliuose. Kun. St. Yla atskleidė mūsų kultūros pradininkų rūpesčius aštuonioliktame ir devynioliktoje šimtmečiuose, istoriją ir dokumentus talkon pasikvietė. Bet jie paliko skaitytojų jį spėlioti, kas iš tikrųjų dėjosio jo aprašytų žmonių palangėse. Girdžius lyg pats tas palangės būtų išuostinėjęs: jo pasakojime matome ir užčiuopiame visas smulkmenas. "Ten per didžiulius šalčius piktadarių vilkų išsiziojusios rudos tralialiuodamos parmušdavo ir ketvergį kumelį, sudraskydavo ir paršingą kiaulę" (15 psl.). "— bažnytelė medinė, kiuru stogu. Paukščiai pro šventą altorių šaudydavo. Viešpačiui ant galvos nutūpti drisdavo" (38 psl.). "Ten, rytų kontinente, dienos buvo sauses ir kvėpėjo pušynais, naktys ilgos, šaltos, šarmotos, o per dangaus skliautą, parimus ant Lenkijos ir Gudijos pakraščio, driekėsi Paukščių Kelias. Prie pleškančios pliauskos vaikas klausėsi seno namų tarno pasakų, turėdamas marias laiko" (50 psl.).

Skaitytojas pradžioje autoriaus drase net stebėsis. Detaliai piešti negyventą laiką, nematytas vietas... O dar Girdžiaus žodžiai pratarė: "Nesiešok čia istorijos tiesų..." (10 psl.). Bet kai tasai skaitytojas pastebės, kad autorius vaizdų nekuria, bet juos tik atpasakoja iš Donelaičio "Metų", iš Strazdelio "Giesmės apie sirą", iš Mickevičiaus "Pono Tado" ar "Vėlinių", už "Sūnus" gražiai padėkos.

"Tos pačios motinos sūnus" yra apybraižų — essay rinkinys apie Kristijoną Donelaitį, Antaną Strazdelį ir Adomą Mickevičių. Jei bent šiek tiek apie tuos poetus buvome girdėję (nors ir geresnėje lituanistinėje mokykloje), Girdžiaus knyga skaitysimė romano tempu. Knygos stilius eilinių žmogų patraukus sraunumu, daugiau išsilavinusių domins erudicinėmis iškaisomis.

Temos nesistengia gilintis į poetų biografijas, nesirūpina grąžinti jų kūrybos, kad keliems specialistams padėtų užpildyti spragas žinioje ir sukeltų kaitancias diskusijas. "Sūnus" yra Donelaičio, Strazdelio ir Mickevičiaus jungiamas tuoliai aplinkon ir aplinkos perkėlimas poetų gyvenimui. Todėl knyga gal tik truputį padės žinovams, bet liks labai miela skaitančiai visuomenei.

Kūryba ir jos skleidimas

Šiais laikais, ypač kapitalu grindžiamose kraštuose, iš gerų kūrėjų geriausias parenka ne visuomenė, bet prekybininkai. (Sovietų Sąjungoje šį uždavinį lengviau sprendžia partija). Kiek šiandieninių žvaigždžių dar mirkčio už gero šimtmečio, sunku atspėti. Bet šalia išlikusių įsižiūrės ir nauji vardai, dividešimtame amžiuje negirdėti, nors jiems honoraro jau nebus. Do-

nelaičio, Strazdelio ir Mickevičiaus laikai skyrėsi, ir iš Girdžiaus dar kartą įsitikiname, kad tada prastuoliui nemokant skaityti, o turtingajam auksu žibant, kiekvienas autorius buvo pagrindinis savo darbų propagandistas. Nesvarbu, kad "Metai" pasirodė gerokai po poeto mirties, bet apie juos, sakykloje paskelbus, buvo girdėję Tolminkiemio ir gretimų parapijų žmonės iš paties Donelaičio. Strazdelis giesmių bei dainų stalčiuose nelaike, bet jas žodžiu perdavė muzikams. Mickevičiaus odes, poemos skaitinėjo kiekviename turtingųjų pobūvy, kuždėjo į smagesnių moterų ausis. Rašyti tuo laiku neužteko, reikėjo įgarsinti. (Tiesa, menka kūryba neišliko, nes jos nepriėmė visuomenė).

Girdžiaus "Sūnus" patvirtina dar vieną tiesą: šie trys kūrėjai nebuvo kuklūs. Nėra abejonės, kad iš Donelaičio poezijos šaipėsi vokiečiai; Strazdelis buvo ponijos pajauoka; Mickevičius turėjo priešių Vilniuje ir Paryžiuje. Tačiau jie visi tikėjo savo poezijos galia, į peikimą nekrepė dėmesio, po kuklumo marška nesislėpė.

Biaurus laikotarpis

Laikus, kai bajorai lėbavo, o muzikėliai raudavo, kai pirmieji dvarais maininkavo, antrieji čilpė prakaite atmirkytas plutas, mums yra sunku suprasti. Rodosi, įsivaizduojame Kęstučio ir Vytauto piliis, apjuostas vandenu, nudažytus kuorų liepsna, bet prie vėlesnių bajorų juosmenų kabalduojančių kardu paskirties, ponų išsigimimo ir baudžiauninkų tamsumo neperprantame. Nuo Vytauto mirties Lietuvos istoriją mokyklose peršaliuodavome, lyg nuo siaubų bėgdami. O tas siaubas, pagindytas didikų bukaprotiškuo ir nužmogėjimo mums garbės nesudaro. Šią gėdą, nors ir mūsų tautoje kerojusią, turime pažinti, kad ji šiandien ar ateity nesugrįžtų. Išsigimė tada lietuviai, skilo perpus: vynos, medžioklė ir puotos išrinktiesiems: vargas, būzinas, pažeminimas, akulmas muzikui. Lai viskas prasmenga, kad tik aš, išdidumu apspangęs, dorą sutraiskęs, širdį pelkėse nuskandinęs, gyvenčiau. Kad rūšiai vyneliu tvintų — plakti baudžiauninką ir viską pamiršti. Kad rugeliai dirvoje nesupūtų, — dvare dieną dirbus, kirčius ant nugaros atsiėmus, naktį savam lauke plūstis. Todėl mažai bajorų ir mažai baudžiauninkų pastebėjo net Lietuvos-Lenkijos padalinimus. Ar juos jautė Strazdelis, tasai vargdienų dainų dainius? "Friedrichas Didysis jau buvo išgėręs su šauniomis imperatorėmis, jau visi atrajojo: Kotryna Kurš, Marija-Teresė Galicija, o didysis strategas — Vakarų Prūsas. Tai buvo pirmas išėjimas, bet tu, atrodo, jo negirdėjai, dainų tam nesudėjai". (36 psl.).

O Donelaitis, rimtasis. dora-sis? "Negirdėjo Lenkijos ir Lietuvos tragiško šauksmo nei vėžoti bėdžiai, mūsų broliai, ramiose Prėgliaus pakrantėse... Tolminkiemio klebonas jau buvo senas kariauti, kai didieji žvėriškai rijo mažuosius" (26 psl.).

Mickevičius elgėsi kitaip. Jam subrendus, paskutinis padalinimas jau stovėjo 30 metų nuo jo atsitraukęs. Bet šis jaunolis buvo kalinamas ir ištremtas. Nors jis "žemaitiškai nemėgo. Jam buvo neįmanoma, kad kada nors prie Nemuno susikirstų lietuviškas raitelis su

Su giesme ir daina | Naujuosius metus.

Nuotrauka V. Maželio

lenkų ereliu" (51 psl.). Bet Paryžiuje jis skelbė, kad "visų slavų problemų raktas — lietuvių tauta" (143 psl.).

Baidykimės to baisaus laikotarpio, tuojau pat žudikime kiekvieną šiandien pasirodantį ženkla, kuris bylotų, kad panašūs išprotėjimas vėl gali įsimesiti. O jei kam galvoje pradeda vėžai dūzgauti, ir ji žvelkime su užuojauta, bet nelaikykime bajorų, patys tapdami muzikais.

Tačiau Girdžiaus pasakojimas ridenasi kaip linksmas upe-lis. Sotkelti, gracingai pavigu-ruoja, pasiūreną, sušlama. Skaitytojas aiškiai mato stovintį velnią, bet skubėdamas nepastebi jo spalvos. Tik knyga jau užvertės, prisimena: tas velnias juodas, kaip tikras velnias. Prisimena ir nusigąsta. Jei visi būtų gyvenę kaip žmonės (ne bajorai, kaip tikrai žmonės), jei Donelaičius su Strazdeliu nebūtų reikėję kovoti už baudžiauninkų teises, valstybinis žlugimas daugiau skaudintų, juo rūpestis padidėtų, ir naktis gal būtų buvusi trumpesnė.

Reikėtų daugiau

Biografinės žinias jungdamas su poetų kūrybos epizodais, Girdžius "Sūnų" puslapiuose įtelpina filmos juostą. Skaitant galvoti nereikia, pakanka matyti, kad suprastum. Todėl atrodo, jog esame šalia ariancio Strazdelio, kartu su studentu Donelaičiu gyvename elgetyne, sėdime College de France auditorijoje ir klausomės Mickevičiaus. Istorinių dokumentų vartymas, rausimasis dulkinuose archyvuose, aplinkos nuotaikų reikavimas iš blunkančių rasytų ir tik tada kūrėjo ieškojimas jo laikotarpio gyvenime yra priimta mokslinė metodika. Tačiau eilinių skaitytojų ji apsun-kina. "Sūnuose" minties koncentravimas yra savanoriškas, pramoginis, ir nauda (nebūtinai žinovui) yra nemaža.

Apie šią knygą užsiminiau, išmanančiųjų iš anksto nepalaimintas. Tai gal įvykdžiau formalų nusikaltimą. Tačiau "Sūnų" patrauklumas buvo didelė pagunda, ir šios nuodėmės atisakymas būtų lyg Marilės Ve-

Ateivis apie savo dalį

Juozo Kapačinsko atsiminimai

L. GALINIS

Juozas Kapačinskas, ISEIVIO DALIA. 1950-1973 metų atsiminimai. Išleido Chicago Lietuvių literatūros draugija 1974 metais. Surinko "Naujienos". Spaudos darbą atliko M. Mor-kūno spaustuve, 6051 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. 60636. Leidinys 296 psl., iliustruotas, kaina \$7.00, gaunamas ir "Drauge".

Daugeliui atrodo, kad asmuo, kuris nėra buvęs aukštame poste ir nėra susitikęs su žymiais žmonėmis, neturėjęs progos ką nors valdyti, negali savo atsiminimais skaitytojo sudominti. Tačiau taip nėra, nes dažnai skaitytojui labai įdomu tos mažosios smulkmenos, paprastos kasdienybės, nes tokį paprastą gyvenimą gyvena milijonai. Tose mažose smulkmenose matyti pati tikroji paprasto žmogaus kasdienybė, ir todėl neseniai išėjusi Juozo Kapačinsko knyga "Išivio dalia" šia prasme daugeliui gali būti gana patraukli. Anksčiau J. Kapačinskas yra išleides knyga "Siaubingos dienos" apie gyvenimą pokarinėje Vokietijoje, gi šioj jis vaizduoja gyvenimą jau šiaurės Atlanto, Chicagoje, ir aprašo savo dalį 1950-1973 m. laikotarpyje.

Knyga, nepaisant, kad autorius rašo apie žinomus dalykus, gana įdomu skaityti. O gal kaip tik įdomu, kad autorius liečia pirmuosius savo įsikūrimo metus Chicagoje, rašo apie darbo ieškojimus, mini eilę darbie-

nybė, nes tokį paprastą gyvenimą gyvena milijonai. Tose mažose smulkmenose matyti pati tikroji paprasto žmogaus kasdienybė, ir todėl neseniai išėjusi Juozo Kapačinsko knyga "Išivio dalia" šia prasme daugeliui gali būti gana patraukli. Anksčiau J. Kapačinskas yra išleides knyga "Siaubingos dienos" apie gyvenimą pokarinėje Vokietijoje, gi šioj jis vaizduoja gyvenimą jau šiaurės Atlanto, Chicagoje, ir aprašo savo dalį 1950-1973 m. laikotarpyje.

Knyga, nepaisant, kad autorius rašo apie žinomus dalykus, gana įdomu skaityti. O gal kaip tik įdomu, kad autorius liečia pirmuosius savo įsikūrimo metus Chicagoje, rašo apie darbo ieškojimus, mini eilę darbie-

rešėkaitės išteikėjimas už grafo Putkammerio. ("Eidama pareigingu keliu, praradau turėtą teisę į Adomo širdį" (71 psl.). Nežinau, ar yra netikslumų, praleidimų, nutylėjimų. Kiti apie šias smailybės išsitar. O man knyga yra paskaitoma, įdomi, naudinga.

Bet štai kai kas užkliuvo: ar autorius negalėjo šiek tiek daugiau pakalbėti apie Donelaitį su Strazdeliu? Mickevičius gavo 123 puslapius, o tie du vargdienėliai vos 40. Gražu ir malonu skaityti apie romantiką genijų, bet skurdžiaus rūpestis skurdžium yra mielesnis. Jis toli toli praneša dviejų pasiturinčių jaunuolių meilę dvaro parke, kai mėnesienos užtvindytame baseine ramiai žėruoja lelijos. Ar Girdžius mums taip gražiai, lengvai nepapasakotų, kaip Strazdelis mėzė? Juk be dr. V. Maciūno studijos, jau gana seniai periodikoje skelbtos, čia nieko apie šį dainių neturime.

Knygai visai nereikalingas B. A. Gervilo įvadas. Nebent būtų kokio klasiko visų raštų rinktinė. O čia dedamas įvadas tai tik banalumo pavyzdys, autoriui nežinant net kaip lietuviškai rašyti "egzistencija". Rašoma "existencija".

Laiškas redakcijai

Perskaičiusi "Drauge" Anatolijaus Kairio "Atvirą laišką redakcijai" (1974.XII. 21, nr. 298/51) kuriuo jis atsako Redaktoriui į šio dienraščio kultūrinio priedo ankstesniame numery tilpusį straipsnį "Nuosavybė ir jos vertė", norėčiau pridėti ir savo pastabų.

Nereikia būti rašytoju, literatūros ar meno kritiku, pakanka pusėtino susipažinimo su lietuvių literatūra, taip pat su pasauline literatūra, kad didžiai nenustebtum A. Kairio pasisakymais "Atvirame laiske redakcijai". Dauguma jo tvirtinimų išplaukia iš klaidingos premisos, kad lietuvių literatūra yra tiek menka, jog jos negalima lyginti su pasaulinės literatūros kūriniiais. Persai išvada: jei rašoma lietuviškai, jei statomi lietuvių rašytojų veikalai, tai nėra reikalo nerūpintis, kad jie būtų gerai atliekami, užtenka, kad jie parašyti lietuvių kalba, o teatre dirba lietuviai.

Mūsų rašytojų menkinimas šalia kitomis kalbomis rašiusių genijų įžeidžia kiekvieno lietuvių savigarbą. Gal neturim Dantės ir Šekspyro, bet įėjus Vinco Krėvės, Vinco Mykaloičio-Putino, dar kelių jau mirusiųjų ir gyvųjų rašytojų kūrinių būtų paplėti kuria nors plačiau žinoma kalba, negu lietuvių, jie, be

abejonės, būtų vertinami aukščiau už tokį Alby, kuris iškilo vien reklamos dėka ir jau šiandien yra priskiriamas prie tų rašytojų, kurie neišlieka. Anatolijus Kairys užmiršo, kad turėjome Kristijoną Donelaitį, Jurgį Baltrušaitį, kurių kūryba yra pripažinta kaip aukščiausio lygio pasaulinės literatūros per-lai.

A. Kairys atlieka didelį ir naudingą darbą, sugebėdamas suburti jaunimą į teatro mėgėjų būrelius. Tik kam jų pasirodymus taip pretenzingai vadinti teatro festivaliais? Jaunimo entuziazmą reikia branginti, įtaigoti jį, kad dirbtų rimtai, kad gerbtų autorių, režisierių ir žiūrovą, jei savo darbu pasirodo viešai. Ir tasai darbas turėtų teikti jiems patiems estetiškai pasigėrėjimą, turėtų būti maistas lygiai protui kaip ir širdžiai. Todėl, parenkant teatro scenai veikalus, reikia žiūrėti jų meniškosios vertės ir juos statyti visų jėgų sukaupimu. Su menu nežaidžiama, kaip ir "nežaidžiama su meile", anot A. de Musset veikalo antrašts "On ne badine pas avec l'amour" (to paties autoriaus "Les caprices de Marianne" buvo žavingai pastatęs Jurgis Blekaitis Vilniuje 1944 m.).

V. Sruogienė

čių, charakterizuoja savo darbo draugus ir viršininkus, kalba apie savo pastangas mokyti ir nesėkmes tuos mokslus baigus.

Beveik trijų šimtų puslapių gražiai išleistoje, kietais viršeliais, iliustruotoje knygoje autorius aprašo, kaip teko sunkiai dirbti ir toli važinėti, darbuojantis pas remonto kontraktorių, rašo apie pilietybės dokumentus ir darbą geležinkelėje. Šalia viso to kasdienio darbo, šalia tų visų, kartais labai niūrių nuotykių darbuvietyje, autorius nevengia parašyti ir apie lietuvių parengimus, žurnalistus, Kalėdų šventes, kelionę tramvajais ir automobiliais. Rašo ir apie savą naujo namo statybą ir su juo susijusius sunkumus. Be abejo, daugeliui tai bus jų pačių savaip pergyventi dalykai, bet taip pat daugeliui, knygą skaitant, bus įdomu palyginti savo gyvenimą ir prisiminti, kaip jam tuo pačiu metu sekėsi. Tiesa, kai kur autorius darbuvietyje vaizdai gana slegiantys. Tačiau vis dėlto daugeliui teko dirbti nors ir ne specialisto poste, bet ne vienoj darbuvietyje netrūko net gan šviesių, linksmyų ir dvasiųjų nulegiančių atvejų. Be abejo, teko ne vienam, savo teises ginant, ir susiginėti, ir net gal patį darbą apleisti, bet J. Kapačinsko

aprašyme dirbančiojo sąlygos daugelyje vietų atrodė kiek per juodos. Gi tikrovėn žvelgiant, neatrodytų, kad būtų tų didesnių ar mažesnių nemalonių ar aprašomo darbo prislėgtas, jei-gu sugebėjo ir vesti, ir namą statyti, ir net baigti Illinois Technologijos instituto inžinieriaus diplomą. Autorius, tiesa, skundėsi, kad, baigęs IIT, negavo darbo, tačiau įtartume, kad čia autorius vėl kiek per tamsiai nukalbėjo. Arba to darbo nieškojo arba jo nenorėjo, nes tais laikais daugelis, baigę tik braižybos kursus, gaudavo nebologą braižytojų darbą, o ligi dabar ne vienas jų jau įsimušė į gana aukštus technikų postus.

Šiaip jau knyga įdomi savo paprastumu, savo smulkmenomis, ji daugeliui jaunesniųjų arba negyvenusių Amerikoje, bus kaip kasdienybės paveikslas, ji atieityje parodys, kaip pokario metais čia lietuviai kūrėsi, kaip joms sekėsi, kaip jie dirbo, išėjosi ir taupė ar išiešinėjo. Pasirodo, jog autorius nevengė net ir kelionių, nors vėliau augino šeimą ir turėjo, kaip ir visi, rūpesčių. Tai vis netolima, o tačiau jau už rūko nuėjusi praeitis, iš tolumos gal atrodanti kiek ir gražesnė, negu buvo tikrovė.

PRANEŠIMAS TAUPYKITE DABAR

UZ CERTIFIKATUS MOKAME:

7½% — 6 metų su \$1,000, minimum.
7½% — 4 metų su \$1,000, minimum.
6½% — 30 mėn. su \$1,000, minimum.
6½% — 1 metų su \$1,000, minimum.

SAVINGS INSURED UP TO \$40,000 BY F.S.L.I.C.

VELIAVOS DUODAMOS NEMOKAMAI, PRADEJUS NAUJĄ taupymo sąskaitą. Gausite vieną amerikietišką ir antrą pagal pasirinkimą su stovu. Kitos dovanos duodamos, sąskaiton įdėjus atitinkamą sumą.

PAS MUS NE VISI TARNAUTOJAI YRA LIETUVIAI, BET KIEKVIENAM SKYRIUJE GALIMA SUSIKALBėti LIETUVISKAI.

Saint Anthony Savings

1447 S. 49th COURT, CICERO, ILL. 60650

PHONE 656-6330

Joseph F. Gribskauskas, Vedėjas

OFFICE HOURS

Daily 9:00 to 5:00; Monday 9:00 to 8:00
Saturday 9:00 to 1:00; Wed. and Sunday Closed

MŪSŲ KALBA

RED. DR. PR. SKARDZIUS

„Lietuvių literatūros istorijos“ kalbiniai trūkumai

Lietuvių kultūros lobyną emigracijoje 1974 m. praturtino vienas itin solidus įnašas, būtent, Prano Naujokaitis „Lietuvių literatūros istorija“, išleista JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros fondo 1973 m. data (faktiškai 1974 m.). Didelio formato (6" x 9") 606 puslapių veikalas, pirmasis iš kelių numatytų tomų.

Laida, palyginti, nedidelio tiražo — 1000 egzempliorių. Leidėjų, matyti, taip apmesta, kad pakaktų jos mūsų švietimo paklausai patenkinti. Šio masto veikalui išėjimams teks naudotis ne viena dešimtimi. Vargu tikėtis, kad emigracijoje be galėtų būti parašyta ir išleista kita tolygi ar išsamesnė mūsų literatūros istorija.

Knygos pirkejas paprastai esti iš anksto nusiteikęs autoriui palankiai, tardamas, kad jis, autorius, moka savo amatą kaip reikiant, kad ne tik dalyko turinį sugeba suorganizuoti ir jį dėstyti, bet ir pačią perdavimo formą, kalbą, paįėjia kurti, jei ne meistriškai, tai bent mokamai — pagal visas įprastines kalbos sandaros lytis, be vienkio ar kitokių garankščių.

Toks lūkestis juoba pagrįstas lituanistinio veikalo atveju. Natūraliai esame linkę viltis, kad autoriui itin bus rūpėjusi ir kalbos kultūra, kad kūrinių kalba bus taisyklinga, be emigracinės praktikos šio kladinių klaidų. Tačiau apylasnesnį (atraknesnį, labiau diskriminuojantį) skaitytų iš praktikos žino, kad ir šios rūšies veikaluose kai kada pristinga laukiamo ir reikalingo kruopštumo.

Šio neigiamo bruožo, deja, neišvengia ir Pr. Naujokaitis „Lietuvių literatūros istorijos“ platus pirmasis tomas. Kalbos klaidų jame knibždė neknibžda, bet vis dėlto pasitaiko tiek ir tokių, kurios gadiną gerą įspūdį, kaip palikti spūgiškai nusididintoje politūroje. Iš krintančių į akis pirmiausia minėtini.

ZODYNO DALYKAI

Cituojamosiose ištraukose keistinię žodžiai ar konstrukcijos renkamos juodesnėm raidėm, o teikiamieji pakeitimai rašomi skliaustuose po brūkšnelio. Skaitmuo reiškia veikalo puslapį, daugtaškis skliaustuose — praleistą sakinių dalį.

(...) kūrinių buvo tampriai (—glaudžiai) susiję su tais pačiais praktiniais uždaviniais 7. (...) tikriausiai šių autorių esą ir daugiau giesmių, nes ir kiti bendradarbiai vardai atžymi (—pažymi) ne tik vieną giesmę 29.

Nekritiškai periodikos korespondentai ir straipsnininkai yra įsitanę vartoti žodį eilė klaidinga reikšmė kiekviui žymėti. Ir LLI esama keliolikos sakinių su „eile“. Leksiškai eilė reiškia „vienas paskui kitą einančių ar sekančių žmonių, daiktų, reišinių liniją, virtinę, kieno nors tvarką“. Ji jokiu būdu nežymi kiekio. „Eilės“ vartoseną kiekio reikšmės smerkia ir taio „Kalbos Kultūra“ ir „Mūsų Kalba“.

Lietuvos kalbininkų paruostame „Kalbos praktikos vadove“, kurio 4 raidžių (A, E, N, P) ištrauka įdėta „Mūsų Kalbos“ 1973 m. Nr. 9 siūloma verstis be „eilės“ kiekviui žymėti. Jos vietoje teikiama vartoti: keletas, keliolika, daugelis, daug, nemaža, dalis, grupė, kai kurie.

Toliau pateikiamose sakiniuose eilė visur keistina.

(...) suminima eilė (—keletas, jei daugiau —daugelis, daug) pavardžių (...) 83. (...) didžiųjų literatūros pradininkų (...) ir eilės

(—daugelio) kiek mažesnių nuopelnai dideli 64. Pasikvietę eilę (—keletą) talkininkų, jis taisė rankraštį (...) 37. (...) iš šio rinkinio pakartojo savo rinkiniuose eilę (—nemaža) dainų (...) 207. Eilėje (—daugelyje) kūrinių Žemaitė rodo, kad kaimui reikia daugiau šviesos (...) 525. Lietuviškų motyvų ir temų rasime dar visoje eilėje (—daugelyje) to metų lenkų romantikų kūrinių 171. Tame atsakyme prasiskleidžia visa eilė (—nemaža) motyvų 222. (...) ir visa eilė (—daugelis) ne tiek ryškiai pasireiškusių veikėjų (...) 345. (...) visa eilė (—nemaža) (...) katalikiškos krypties rašytojų (...) 373. Visoj eilėje (—daugelyje, keliolikoje (3)) dainų poetas kalba savo vardu (...) 557. (...) kartu paliečiant ir visą eilę (—nemaža) kitų klausimų (...) 497.

Dar kitą, periodikoje neretai pasitaikančią, „eilės“ konstrukciją vietininko linksnio vartoja ir LL Istorijos autorius prieveiksniškai. Lietuvių kalboje vietininkas tvartoja mas vietas ir laiko aplinkyboms reikšti. Prieveiksniška vietininko vartoseną lietuvių kalbai yra neįprasta ir vengtina. Todėl šie sakiniai:

Tiesa, tos mokyklos pirmoje eilėje (—pirmiausia, arba visų pirma) buvo steigiamos bajorų ir turtingesnių miestiečių vaikams 67. Pirmoje eilėje (—pirmiausia) M. Valančiui rūpėjo Žemaičių vyskupijos istorija (...) 258. Maironis pirmoje eilėje (—pirmiausia ar visų pirma) buvo tautos dainius (...) 571.

Tai pačiai sąvokai reikšti vartojami du skirtingos reikšmės žodžiai: Tolimesni (—tolesni) posmai konkrečiau nusako (...) 207. Bet kitoje vietoje jau taisyklingai: Toliesnių laikotarpių istorijos S. Daukantas neparasė (...) 244.

Įprasta yra skirti „pateikti“ nuo „pateikti“. Tačiau LLI autorius šio

Ziema

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

skirtumo beveik nepaiso. Kartą rašo taisyklingai — Vilniaus konsistorijai pateiktomis žiniomis (...) 213. o keliuose kituose sakiniuose ydingai: (...) A. Strazdo raštų rinkinyse nedaug naujų žinių pateikė (—pateikė) poeto gyvenimui ir asmeniui nušviesti 211. (...) daugiausia pasinaudojant patiektais (—pateiktais) V. Vanago ir V. Maciūno duomenimis 211. (...) M. Urbšienės pateiktose (—pateiktose) dokumentuose sakoma, kad miręs po penkių savaitių ligos 231.

Žodžiui „pasėka“ niekada nebuvo pripažinta normos teistų bendrinėje kalboje. Užtat jis taisyklingas: Tačiau ši byla neturėjo rimtesnių pasekų (—pasekmių) 215. Simanas Daukantas mūsų literatūroje yra labai svarbus keliais atvejais (geriau —atžvilgiais) (...) 235.

Geresniuose raštuose vengiama vartoti priešdėlinį sangrąžinį veiksmažodį „prisilaikyti“. Todėl jis taisyklingas šiuose sakiniuose: (...) plačiai aprašo, kokių burtų ir prietarų prisilaikoma (—laikomasi) (...) 82. (...) griežtai prisilaikydamos (—laikydamosis) rankraštinio teksto (...) 99. (...) prisilaikydamos (—laikydamosis) liberalios tautinės ideologijos (...) 371.

Tiesiog negali atsistebėti, kaip į lituanistikos veiklą pateko atklydęs vertinys iš rusų kalbos, periodi-

kos raštuose veikia kerojantis — apjungti, atsivijęs mus į Vakarų net per 7000 kilometrų! Citata: Sako pasakojimu Jazė apjungia (—jungia, sugludžia, vienija, sutelkia) į vieningą visumą tuos šiaip gana palaidus „vakarų“ vaizdus (...) 261.

Sąsajai žymėti vartojamas veiksmažodis „rišti, risti“ vietoje tinkamo „sieti, syti“: (...) marksistinė ideologija, reikalaujama literatūros faktus risti (—sieti) su marksistinė istorijos samprata (...) 6 Su kariniais žygiais risti (—syti, yra susijusi) ir vokiškų karinių dainų knygelė (...) 138. Vidaus nuotaikos, surištos (—susijusios, syjančios) su girus vaizdais ir atsiminimais (...) 511. Turime tris panoraminis eilėrašius, surištus (susijusius, syjančius) su aukščiausiais Žemaitijos kalnais 564. Net ir apie savo gimtinę dainuoja, surišdamas (—susedamas) savo jausmus su tautos likimu (...) 571.

Rašydamas apie knygų leidimą, autorius taisyklingai vartoja „išspausdinti, išspausdino“. Tik poroje sakinių be reikalo įterpė „atspausdino“: (Eilėrašius carui Aleksandriui pagerbti) (...) atspausdintas (—išspausdintas) atskirai 278. Atspausdinta (—išspausdinta) 2000 egzempliorių (...) 289. Juk abu tie dalykai buvo išspausdinti pirmą kartą.

Gal dėl periodikos įtakos netinkamai vartojamas prieveiksminis „pilnai“ (—teigiamai yra pilnai (—tikrai) mokslininkai pagrįsti (...) 81. (...) neleido (...) turimais talentams pilnai (—kaip reikiant) pasireikšti 296. Nors laikraštis ir negalėjo pilnai (—visiškai pakankamai) patenkinti (...) grupių reikalų (...) 379. Čia buvo apžvelgti lietuvių raštija nuo pradžių iki Maironio — iki pilno (—visiško) lietuvių tautos sąmoningumo 592.

Iš brandžių kalbų netinkamų, taisytinių dalykų paminėtini dar šie:

(...) rašoma apie neišpasakytas (—neapsakomas) pasaulio grožybės (...) 274. (...) ne tik Lietuvos vidury, bet ir parubežiais (—pasiėniais) 369. (...) prispausti retėžiais (—grandinėmis) milijonai žemyn galvas lenkia (...) 452. Čia žodis pavartotas ne citatoje, o aiškinajamame tekste. Vadinasi, galima buvo išsiversti be barbarizmo.

Stipendiantas (—stipendiatas, stipendininkas) 494. (...) yra gražus krikščioniškas sugyvenimas, tarpusavis (—tarpusavio, tarpusavinis) solidarumas (...) 496. „Tarpusavis“ yra ne būdvardis, o daiktavardis.

O ypatingai (—ypač) prašo apsaugoti nuo visokių skystaprosčių 561. (...) nelaimė, iš kurios seka (—kyla) daugybė negerovių 523.

SINTAKSĖS DALYKAI

Dėstydamos raštų istoriją nuo pat jos pradžių, autorius mini per dvidešimt atvejų, kur lietuvių literatūros pradininkai ir jos tęsėjai ką nors parašė, bet jų kūrinių li-

vertingas veikalas yra likęs J. B. rankraštinis žodynas.

Pats Pr. Naujokaitis vienoje vietoje (rašydamas apie M. Valančių) labai gražiai išsiverčia be rankraštų, pavartodamas visai tinkamą kitą žodį, ko geriausiai atstojantį nevykusį vietininką: Paliko nespausdintus lenkų kalba rašytus atsiminimus 263.

Kitos vietininko klaidos

Išaugo net kelios kartos gerai lietuviškai mokančių kunigų (...) kartais darbą vilkinančių, bet galutinėje išvadoje (—bet, bendrai, kartu paėmus, viską įskaičius) daug nuveikusių 45. (...) valdžia sumanė leisti lietuvišką laikraštį sau palankioje dvasioje (—palankios dvasios arba palankia dvasia) (...) 157. „Varpas“ savo tiklose turėjo tolimesnį vykdymą „Aušros“ idealų (—„Varpas“ turėjo tikslą toliau vykdyti „Aušros“ idealus) 370.

Vietininkas keistinas įnagininku: Abu giesmynai išleisti Karaliaučiuje viename įrišime (—vienu įrišimu, viena knyga) 33. (...) nusivylimas ir skausmo prasižėmimas originalioje poezijos formoje (—originalioje poezijos forma) 166. (...) Patiesęs Torquato Tasso eilėraščių Kupidonas piemenų rūbuose (—„Kupidono piemenų rūbais“ eilėraščių) vertimą 198. (...) brūkšnia visoje savo grožybės (—visa savo grožybe) atsiduria Simų Kieme 491. Maironis sukūrė savo poetinę mokyklą. Jo poveikyje (—jo poveikiu dėl jo poveikio) išaugo reikalingas sklandžiai eiliuoti 589.

Kitų linksnių klaidos

Kilmininkas keistinas galininku: Tačiau pats svarbiausias Pilypo Rulgio darbas, turįs didelės istorinės reikšmės (—didelę istorinę reikšmę) (...) 79. (...) A. Mickevičius pasiekė didelio poetinės formos tobulumo (—didelį p. f. tobulumą) 167. (...) (spaudiniai) lietuvių dvasioje buvo įsigiję didelės pagarbos (—didelę pagarbą) 347. Jei pabrėžiamas kurio nors dalyko didelis kiekis, tai dalies kilmininkas nebetinka. Panašus atvejis ir šiuose dviejuose sakiniuose: Lem'amos reikšmės (—lemiamą reikšmę) V. Pietario literatūriniam darbui turėjo (...) 495. (...) studijoje prieina įvados (—įvadą). Lygiai toks pat sakiny 443 psl.

Naudininkas keistinas kilmininku: (...) atvyko į Naupilį apskrities viršininko pareigoms (—pareigų, pareigų eiti) 444. (...) kad tuo parodytų, koks menkavertis žmogus yra atsiųstas apskr.čui (—apskrities) valdyti 446. (...) 543. 1845 m. pakviestas Varnių seminarijos profesoriumi dogmatinei teologijai ir lotynų kalbai (—dogmatinės teologijos ir lotynų kalbos) dėstyti 263. Bet 265 p. rašo taisyklingai: (...) Valančius (...) jį pakvietė į Varnių seminariją dėstyti bažnytinės istorijos ir lotynų kalbos.

Stasys Kalvaitis

(Bus daugiau)

We're celebrating 1975 with more interest

Standard Federal Savings is happy to announce a new 7 3/4% per annum, 6 year, \$1,000 minimum certificate account.

All Standard Federal certificates are issued in minimum amounts of \$1,000. Your savings in either a passbook or certificate account are insured up to \$40,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

For over 65 years, Standard Federal Savings has been the financial center of Chicago's Southwest side serving people with integrity, faith and trust.

7 3/4%
Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
6 Year Maturity
YIELD INCREASE TO 8.17%
on interest accumulated for 1 year

7 1/2%
Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
4 Year Maturity
YIELD INCREASE TO 7.90%
on interest accumulated for 1 year

6 3/4%
Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
30 Month Maturity
YIELD INCREASE TO 7.08%
on interest accumulated for 1 year

6 1/2%
Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
1 Year Maturity
YIELD INCREASE TO 6.81%
on interest accumulated for 1 year

5 3/4%
Yearly
CERTIFICATE ACCOUNTS
90 Day Maturity
YIELD INCREASE TO 6.00%
on interest accumulated for 1 year

5 1/4%
PASSBOOK SAVINGS
Interest Paid To Date Of Withdrawal
YIELD INCREASE TO 5.39%
on interest accumulated for 1 year

Your savings in either a Standard Federal passbook or certificate account are insured up to \$40,000 by the Federal Savings and Loan Insurance Corporation.

* All certificates are issued in minimum amounts of \$1,000. A substantial interest penalty is required for early withdrawal.

**STANDARD
FEDERAL
SAVINGS**
4192 Archer Avenue (at Sacramento)
Chicago, Illinois 60632 — 847-1140

Monday, Tuesday, Thursday,
Friday - 9 a.m. to 8 p.m.
Saturday - 9 a.m. to noon
Wednesday - No Business Transacted

Ledai ir saulė

Nuotrauka Vytauto Maželio

Paviliojo ne ekonomija, bet daina

Lietuvių visuomenė lenkų kilmės solistą Stefaną Wiciką pažįsta nuo 1966-67 m., kai jis, mūsų tenoro Stasio Baro rekomenduotas, įsijungė į Chicago Lietuvių operą ir joje tebedainuoja iki šių dienų, dabar su kitais ruošdamasis "Meilės elektry" spektakliams. Šį sekmadienį, sausio 12 d., sol. S. Wicik, Jaunimo centro direktoriaus kun. A. Kezio pakviestas, dainuos pirmą savo rečitalį Chicago ir apylinkių lietuviams. Rečitalio pelnas skiriamas "Mūsų žinioms", Jaunimo centro veiklos iliustruotam periodiniam leidiniui paremti.

Sol. S. Wiciką iš matymo ar asmeniškai pažįsta šimtai lietuvių. Šimtai lietuvių ne kartą operose gėrėjęsi ir jo balsu, jo simpatinga laikysena. Lietuviams mažiau gal žinoma jo biografija. Štai jos keli pagrindiniai bruožai.

Gimė Poznanėje, vakarinėje Lenkijoje. Pačioje jaunystėje įsijungė į savo parapijos chorą, taip pat dainavo ir žinomam Poznanės berniukų chore. Karo metu pasitraukė į Vokietiją. 1950 m. baigė ekonomijos studijas V. Vokietijoje. Maždaug tuo pačiu metu gavo stipendiją studijuoti dainavimą Koelnio muzikos akademijoje. Nuo to laiko savo karjerą ir pasuko dainininko keliu.

Pirmasis S. Wiciko operinis debiutas įvyko 1952 m., Lenkų tautinei operai statant "Traviatą". Jis čia dainavo Alfredo partiją. Po to jam teko dainuoti dar vienuolika kitų operų. Šalia Lenkų tautinės operos, S. Wicikas dainavo Vokietijai operetėse, New Yorko Star Festival operoje, Duluh operos teatre, Minnesotoje. 1956 m. Polonijos opera statė Moniuszko "Halką", kur S. Wicikas dainavo vieną iš pagrindinių partijų. Su "Halkos" spektakliu apvažinėtos visos pagrindinės lenkų kolonijos JAV ir Kanadoje. 1962 m. gegužės mėn. įvyko vienas iš svarbiųjų sol. S. Wiciko rečitalių Orchestra Hall, Chicagoje, 1965-67 m. dainavo solo partijas Lyric operoje, Chicagoje. Nuo to laiko solisto profesinis kelias artimai susijungė

Vincas Ramonas, vienas iš pačių ryškiausių lietuvių rašytojų išeivijoje. Jam š. m. sausio mėn. 14 d. sueina 70 metų amžiaus. Ta proga čia pasekame rašytojo gyvenimo kelią nuotraukomis, susietomis su jo knygų parašymais bei leidimais. Iš kairės į dešinę: pirmoji Vinco Ramono nuotrauka knygos "Dailininkas Rauba" pasirodymo laikais (1934 m.), antroji — "Dulkių raudonam sau lėleidy" metais (1942), trečioji — rašant "Kryžius" (1946 m.) ir ketvirtoji — rašant "Miglotą rytą" (1958 m.). Žiūr. Kultūrinę kroniką.

Solistas Stefan Wicik

su Chicago Lietuvių opera, jau profesinį lygį pasiekusiu vienetu. Apie tai solistas nuolat pasakoja savo tautiečiams lenkams, primindamas kokią puikį yra Chicago Lietuvių opera, kaip nuostabią ją lietuviams remia bei lanko. Užuominų apie lietuvių yra net jo koncertų programose, skirtose lenkų ar amerikiečių publikai.

Už nuopelnus dainos meno srityje Lenkijos egzilinė vyriausybė Londone sol. S. Wiciką yra apdovanojusi Aukso kryžiumi, Amerikos Revoliucijos dukters jį apdovanojo auksiniu medaliu, taip pat solistas gavo ir specialų žymenį Illinois valstijos šimtmečio sukakties proga. Geriausia lietuvių dovana bičiuliui solistui bus gausus jų dalyvavimas pirmajame jo rečitalyje Chicago lietuviams. Rečitalio repertuare dalis arijų ir liaudies dainų praskambės lietuviškai. Solistui akompanuos jaunasis mūsų operos dirigentas muz. Alv. Vasaitis.

VI. Rmjs.

KETVIRTIS ŠIMTMEČIO NUO K. JAKUBENO MIRTIES

Kazys Jakubėnas mirė 1959 m. sausio 8 d. Spauždoje buvo pasirodžiusių žinių, kad jis buvo žiauriai ir klastingai okupantų nužudytas. O tai buvo gabus poetas ir vertėjas, gimęs 1905 m., Biržų apskr. Baigęs gimnaziją Biržuose, studijavo Kaune. Būdamas kairesnį pažinęs, visą gyvenimą buvo opozicijoje. Buvo nuteistas tautinės vyriausybės, vokiečių okupacijos metais buvo iškomas saugumo policijos, bet išsilaipstė. Antrosios bolševikų okupacijos metu už viešą, teisingą apibūdinimą rašytojo darbo sąlygų sovietinėje santvarkoje buvo areštuotas ir ištremtas į Sibirą.

Išleido poezijos rinkinį: Iš lūšnos, 1929 m. pasirodė jo Miegančio žemė, o 1940 išėjo Vargo dienos. Didelis jo įnašas vaikų literatūroje: Cyru-vyru, Riešutėliai, Du gaideliai giesmininkai, Bus pavasarėlis, Šimtas vyturėlių. Tai vis leidiniai nepriklausomybės metais. Okupantų nužudytas, iš Sibiro jam grįžus į Vilnių.

Frankfurto knygų prekymetis

Knygų prekymečio tradicija Frankfurte yra labai sena. Jau 1566 m. Frankfurte įvyko pirmoji, pati seniausia knygų mugė — "Messe". Neilgai trukus, šis miestas pasidarė vokiečių knygų prekybos centru, ir 1598 m. buvo išspausdintas jau oficialus to knygų prekymečio katalogas. Taip tos knygų mugės tęsėsi apie 100 metų. Bet apie 1681 m. ši garbė nusišlysojo Leipzigiui. Savo pirmąją vietą Frankfurte nustojo ne vien dėl cenzūros sunkumų, kurie kai kur išilaidė dar iki mūsų dienų, bet ir dėl "karališkos knygų komisijos". Ši komisija reikalavo iš leidybės vis daugiau ir daugiau "garbės egzempliorių", ir tai vargšams Frankfurto knyginkams įkyrėjo.

Be to, anuo metu ir Saksonijoje pradėjo plisti reformacija; Šiaurės ir Vidurinė Vokietija dvasinai buvo pasidariusi judri, ir knygų prekybininkams Leipzige atėjo "aukso gaidynė". 1764 m. laikomi Frankfurto knygų mugės "mirties metais". Apie tai savo nedidelėje knygoje "Der Buchhandlungs Ploetz" rašo Gerdas Sulcas, kuriam ir galime padėkoti už šiuos istorinius duomenis.

Apie 200 metų vokiečių knyginkystės aureolė priklausė Leipzigiui. Savo pirmąją padėję Frankfurto atgavo tik po II-jo pasaulinio karo.

Grįžtant prie žodelio "cenzūra" net mūsų laikais", tenka paminėti vieno žurnalisto klausimą spaudos konferencijai mugės atidarymo dieną: ar yra numatyta kokių "kraštutinių dešiniųjų" ar "kraštutinių kairiųjų" knygų mugėje draudimas? Atsakė mugės direktorius Zigmund Taubert, šiose pareigose praleidęs 16 metų ir šiemet su jomis jau atsiveikęs: "Knygų mugės pareiga nėra cenzūros funkcijos pildymas!"

Šioje spaudos konferencijoje spalio 9 d. direktorius Taubert minėjo, kaip metai po metų augo skaičiai, kuriais gali pasididžiuoti Frankfurto knygų prekymetis: 3903 knygų leidyklos, 62 valstybės, 250.000 knygų, pavadinimų, kurių 80.000 nauji. Pirmą kartą savo knygas čia išstatė: Kipras, Somalijs, Togo, Vietnamo respublika. Kinijos tautinė respublika numato dalyvauti kitais metais. Petras Veidnas (Weidhaas), perėmęs mugės direktoriaus pareigas iš Tauberto, tarė, jog "mugė yra sveika". Taip būtų, žiūrint vien statistikos. Bet kritiškasis stebėjimas matė, kad knygų kainos, palyginus su praeitais metais, yra pakilusios 12 proc. Popierius pagrasino 50-70 proc. Ne be pagrindo Ludwig Muth, knygų rinkos tyrimo komisijos pirmininkas, pasakė: "Vėjas pučia knygų prekybai į veidą; aišku, neišvengiamai artėjame prie kritiškos fazės".

Po mugės atidarymo akto spalio 9 d. vakare svarbų referatą skaitė profesorė Elisabeth Noelle-Neuman. Dabartinio žmogaus laisvalaikis, kurį jis skiria bendravimo priemonėms, yra šešios valandos savaitėje. Tas

laikas labiausiai skiriamas patefono plokštelei, radiofonui, televizijai. Knygų skaitymas begali vos tik išsilaikyti, nes reikalauja daugiau dėmesio, negu žiūrėjimas ir klausymas. Televizijos vaizdai ir garsai užgrūnina iš karto; juos matai bei girdi kaip realius įspūdžius. Atpuola dėmesio įtempimas spausdinto žodžio atšifravimui ir minties įsąmoninimas. Veikiama stipriau ir jausmus. Dažnai išgirsti tariant: "Nors esu be galo pavargęs, bet visuomet galiu žiūrėti televiziją". Kitaip yra su knyga. Tačiau referentė nurodė keletas skaitymo pirmenybes ryšium su televizija: skaitymo laiko individualus pasiskirstymas, didesnė galimybė pasirinkti sau norimą skaitymo medžiagą, laisvė skaityti kaip nori, pakartojant, persvarstant, nepriklausomybė nuo kitų. Analizuojant statistinių tyrimų rezultatus, Mainzo universiteto profesorė ir Allensbacho demoskopijos instituto vedėja paminėjo, kad žmonės, kurie skaito knygas, yra jautresni už tuos, kurie knygų neskaito. Knygos skatina žmogaus sąmoningumą, tobulina jo asmenybės išraišką.

Frankfurto knygos mugė buvo atidaryta publikai nuo spalio 10 iki 15 d. Jos plotas užėmė 5,45 ha. Aplamai mugė yra pasidariusi tylesnė ir rimtesnė. Šįkart čia įvyko tik dvi nedidelės demonstracijos: vienoje apie 25 moterų, kairiosios orientacijos, reikalavo "laisvės Judijai ir Marijonai" už vieno vyro nužudymą, o "Čekoslovakijos socialistinio jaunimo grupė" demonstravo prie Čekoslovakijos paviljono, reikalaujama laisvės, svetimos kariuomenės pasitraukimo iš Čekoslovakijos teritorijos ir laisvės politiniams kalinėjams.

Įprastas reiškinys mugėje yra, kad atskiri paviljonai arba valstybių kolektyvai paminė žymių autorių amžiaus sukaktis. Latviams šiame būtų reikšmingi 100 metai nuo poeto Plūdono gimimo. Anglai buvo išstatę visą portretų galeriją: John Milton (1608-1674), Lord Byron (1788-1824), Sir Winston Churchill (1874-1965) ir t. t. Didžio atžvilgiu didžiausią portretą išstatė Stuttgartio Zevaldo leidykla — vokiečių valstybininko ir politinio rašytojo Franz-Jozef Strauss.

Ne vieta čia plačiau paminėti 80.000 naujų knygų vardus bei jų autorius. Žymia vieta, žinoma, užima Solženicino raštai, išversti į įvairias kalbas. Vis dar neužmirštas Stalinas ir Hitleris. Mugėje netrūko ir kardinolo Mindszenty apie 25 moterų, kairiosios orientacijos, reikalavo "laisvės Judijai ir Marijonai" už vieno vyro nužudymą, o "Čekoslovakijos socialistinio jaunimo grupė" demonstravo prie Čekoslovakijos paviljono, reikalaujama laisvės, svetimos kariuomenės pasitraukimo iš Čekoslovakijos teritorijos ir laisvės politiniams kalinėjams.

Ką skaito latviai tėvynėje? Iš rusų paviljone randamo "Meždunarodnaja knyga" katalogo matyti, kad 1974 Latvijoje buvo leidžiamos 294 knygos. Tai 66 knygos daugiau, negu 1973 m. Lieka mįslė, iš kur Janis Anerauds, iš anapus, skaitydamas referatą latvių susirinkime V. Vokietijoje, paėmė skaičių, pranešantį 2000? Rygoje veikia trys latvių knygų leidyklos: Liesma, Zinatne ir Zvaigzne. 1973 m. Liesma išleido 161 knygą, bet 1974 m. — 204 knygas. Zinatne — iš 32 pakilo į 34, o Zvaigzne — iš 35 į 56. Grožinėje literatūroje 1973 m. reišėsi 20 autorių, 1974 m. — 27 autoriai. Jaunimui ir vaikams rašo nauji autoriai, tačiau tarp jų yra ir senieji: Birnieks - Upits, Dorbe, Grizniš, Pimpurs, Rainis, Jaunsudrabinš, Plūdons. Be to jaunieji skaito ir Loftingo Doktorą Dulitį, Jules Verne ir kitus svetimus autorius.

Al. Tenisonas

KULTŪRINĖ KAVINĖS VAKARONĖ SU ALICE STEPHENS

Jaunimo centro įprastų penktadienių kultūrinė vakaronė ateinančią savaitę (sausio 17 d.) skirta muzikai - dirigentei Alice Stephens. Vakaronės pradžia 8 val. vak. Bus trumpai nušviesta Alice Stephens muzikinė veikla lietuvių ir amerikiečių visuomenėje. Dirigentė pati dalyvaus vakaronėje. Jos meninėje programoje padainuos net trys Ste-

phens vadovaujami moterų vokaliniai vienetai. Visi kviečiami vakaronėje dalyvauti, pagerbti mūsų muzikę ir pasiklausyti dainų.

WAGNER and SONS

TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS

Nuomėja, Parduoda, Taiso NAUJOS — NAUDOTOS
Virš 50 metų patikimas jums patarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 581-4111

A. TVERAS

LAIKRODŽIAI IR RANGENYBĖS

2646 W. 69th St., Tel. REpublic 7-1941

PETE'S AUTO REPAIR

Cia daroma Motor tune-up. Motoro, stabdžių, vairo ir automatinio transmisijų remontas. Starteriams ir alternatoriams duodamos ilgalaišės garantijos.

PETRAS PISNYS, savininkas

6211-15 S. Damen Ave. Tel. 737-3988

HAD ENOUGH??

Elect

☑ JOSEPH P.

MIGAS

ALDERMAN — 13TH WARD

FEBRUARY 25TH, 1975

4318 W. 63rd St. 284-6513

5 1/4%	HIGH RATES	7 1/2%
PER ANNUM PASSBOOK ACCOUNTS	PAID QUARTERLY AT BRIGHTON FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION HIGHEST RESERVES	PER ANNUM certificates \$5000 or more 4 year min.
6 3/4%	4071 ARCHER AVENUE CHICAGO, ILLINOIS 60632 TEL.: LA 3-8248 (WEST OF CALIFORNIA AVE.)	6 1/2% PER ANNUM \$1,000 or more 1 year min.

Skrendame visi kartu į Europą!

1975 m. birželio 19 - liepos 4 d.d. yra rengiama JAV ir Kanados lietuvių ekskursija į Europą. Bus aplankyta Vokietija, Šveicarija, Italija.

Kelionė yra turtinga ir įdomi. Kadangi tikimasi didelio keliautojų skaičiaus, tad ir kaina žema — 789 dol. asmeniui skrendant iš New Yorko (gyvenant dviems kambaryje). Kaina įskaito viską: kelionę lėktuvais ir autobusais, viešbučiai visam laikui, pervežimai iš aerodromų į viešbučius ir atgal, įdomių vietų lankymas visuose kraštuose, pusryčiai ir pietūs kiekvieną dieną, patarnavimo mokesčiai ir taksai, angliškai arba lietuviškai kalbą kelionės palydovai ir vadovai, bagažų pernešimai, visos kelionės suplanavimas ir dokumentų paruošimas.

Šią kelionę organizuoja Pasaulio Lietuvių Katalikų Bendrija ir Kunigų Vienybė. Techniškus kelionės reikalus tvarko:

"VYTIS" — 2129 Knapp St., Brooklyn, N. Y. 11229 — Tel. (212) 769-3300

Dėl platesnių informacijų kreiptis į šią agentūrą.

KONCERTINĖS YPATINGAS GITARAS IR KANKLES
DARO PAGAL UZSAKYMĄ IR TAIŠO STYGINIUS MUZIKOS INSTRUMENTUS
KVIRINAS RUNIMAS
4914 W. Cermak Rd.
CICERO, ILL. 60650
Tel. — 652 3200

MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENIS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug autapysite pirkdami čia įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai pigiai. Filmai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidara pirmą ir ketvirtą vakarą iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Tel. PROspect 6-8998
Chicago, Illinois, 60629

Kultūrinė kronika

SVEIKINAME RASYTOJĄ VINČĄ RAMONĄ

Rašytojui Vincui Ramonui sausio 14 d. sueina 70 metų amžiaus. Savo romanais jis sukėlė platų susidomėjimą. Gimęs 1905 m. Trakikių k., Marijampolės apskr., Vyt. D. universiteto Teolog.-filos. fakultete studijavo lietuvių, vokiečių literatūrą ir pedagogiką. Mokytojavo Marijampolės Marijonų gimnazijoje ir mok. seminarijoje, Marijampolės merg. gimnazijoje. Spaudoje rodosi nuo 1924 m. Jau 1934 m. išėjo jo pirmas novelių rinkinys — Dailininkas Rūba, kai kurios jo novelės išverstos į latvių, suomių, švedų kalbas. Ypač plataus pasisekimo sulaukė ir nemažų diskusijų sukėlė jo knygos: Dulkės raudoname sauleidvy ir Kryžiai. Pastarasis romanas išverstas į latvių ir anglų kalbas. Abiejuose romanuose talentingai pavaizdavo psichologinius, moralinius, socialinius sukrėtimus, atnešus sovietinės okupacijos Lietuvoje. Jo knyga Miglotas rytas laimėjo V. Krėvės literatūros premiją. Ryškūs charakteriai, vaizdus stilius, stiprus dialogai, aktualios mintys jo veikalus padarė svarius.

NAUJAS JUOZO GRUŠO VEIKALAS

Šiuo metu okupuotoje Lietuvoje du labiausiai produktyvūs ir labiausiai reikšmingi dramaturgai yra Juozas Grušas ir Kazys Saja. Pirmasis atstovauja senajai, dar nepriklausomos Lietuvos laikais jau stipriai pasireikšusiai rašytojų kartai, o antrasis — jau pokario metais literatūros gyvenime atėjusiems jauniems; Juozas Grušas yra gimęs 1901 m., o Kazys Saja — 1932 m.

Juozas Grušas ir pirmųjų rašytojų gretas atėjo romanu „Karjeristai“ (1935 m.) ir novelių rinkiniu „Sunki ranka“ (1937 m.). Bet jau nuo 1944 metų vis labiau pradėjo linkti į dramaturgiją. O pastaruoju metu beveik kasmet Lietuvos teatrų scenoms dovanoja po naują veikalą.

Viena tokia naujo veikalo premjera praėjusių metų paskutinėmis dienomis įvyko garbiajame Panevėžio teatre, kuriam vadovauja režisierius Juozas Miltinis. Pjesės pavadinimas — „Pijus nebuvo protingas“.

Premjeros proga apie Juozo Grušo dramaturgiją aplamai ir apie Panevėžyje pastatytąjį veikalą kritikas Jonas Lankutis savaitraštyje „Literatūra ir menas“ praėjusių metų gruodžio 28 d. numeryje, be kita ko, rašo:

„Jau trys dešimtmečiai, kai Juozas Grušas užsikrovė ant pečių dramaturgo našta. Sunki ji jam, ar lengva, — nespėliosime. Tačiau neša jis ją išvermingai, nepailsdamas, nedūšaudamas. Jo tiesia, užgrūdintą figūrą nuolat matome priešakinuose mūsų dramaturgijos baruose. Retai tepasitaiko toks sezonas, kad viena ar kita jo pjesė nebūtų vaidinama kuriam nors teatre. Nedaug tėra jo dramų, kurios nebūtų žadusios visuomenės susidomėjimo ar nesukeltų kontraversiškų nuomonių dėl palieštų gyvenimo problemų ar dėl meninės išraiškos būdų. Juozas Grušas netypčioja vietoje ir tais atvejais, kai naujas jo veiklas kiek paguli režisierių portfeluose, laukdamas eilės į sceną. Dramaturgas, baigęs vieną kūrinį, gyvena nauja idėja, žengia tolyn, o per tą laiką ima krutėti paskui jį ir teatrai. Štai ir šiuo metu ant rašytojo stalo guli net dvi naujos pjesės. O jas berašant, pajudėjo ir ankstesnis veikalas „Pijus nebuvo protingas“.

„Šis veikalas ne pramogai. Nėra čia nei akiai malonaus reginio, nei ausiai švelnaus dialogo. Pagrindinio veikėjo smarkūs žodžiai čiažo scenos erdvę kaip bologų kirtiniai. Jais be atvangos pliekiami sukčiai, atbukėliai, parazitiškai prie aplinkybių prisitaikę amoralūs tipai, kurių fizionomijos primena N. Gogolio „Revizoriaus“, V. Majakovskio „Blakės“ ar „Pirties“ personažus.“

„Gėrio ir blogio konfliktui išreikšti Juozas Grušas naudoja labai ekspresyvas ir skirtingo pobūdžio priemones. Tartum dinamito užtaisai čia paleidžiami ir darba groteskas, satyra, ironija, sarkazmas. Autorius stengiasi išsproginti blogį iš vidaus, išdraskyti jį gabalais, nuplėšyti nuo jo visas išorinio padarumo skraistes bei papuošalus. Pjesės veiksmas nėra realus; jis dirbtinai sukonstruotas beveik pagal bufonados kanonus ir vyksta keistoje kombinatorių kontoroje, kuri primena prekybinę bazę ar šiaip kokią kitą piktnaudžiavimais gundančią įstaigę. Visas

Scena iš Panevėžio teatre pastatytos Juozo Grušo pjesės „Pijus nebuvo protingas“. Centre: Brukas (L. Laucevičius), Elyvra (D. Vidugirytė) ir Garunkštis (Karkas). Nuotr. K. Vitkaus

šios aplinkos gyvenimas rodomas kaip bepročių bakchanalija su ciniškais niekystės prisipažinimais bei pateisinimais, absurdiška logika, girtavimo orgijomis bei gyvuliškais balsais (tai „pjesės pjesėje“, kurią savaip interpretuoja ne visai sveiki vienos sanatorijos pacientai). Iškaitinta veiksmo atmosfera kai kur panaši į psichinį transą. Kvalitūnui perteikti nevengiamas ekscentriškų efektų, kurie turi drebtinti ne vien sceną, bet ir visą žiūrovų salę (Garunkštis pragariskos puotos metu parduoda statinėje žmogą. Pijus, sklindant gluminantiems išblaivimo įstaigos garams, šauko į šokančios Agnės kofas ir pan.). Personazų poelgiai, dialogai ir replikos mažai ką bendra turi su buitine ar psichologine pjesės žanriniais principais ar natūralaus gyvenimiško pasakėsio logika bei intonacijomis.“

LIETUVIŲ TAUTODAILĖS PARODA CHICAGOJE

Šį savaitgalį Jaunimo centro apatinėje salėje vyksta įdomi lietuvių tautodailės paroda, kurią globoja Lietuvių Bendruomenės Brighton Parko apylinkė. Parodoje eksponuojami: medžio drožiniai, audiniai, juostos, šiaudiniai, verbos, gintaro dirbiniai, margučiai, pirštinės ir kt. Paroda rengiama ryšium su Lietuvos sričių tarmių koncertu — balium Jaunimo centre. Parodoje vienoje vietoje bus eksponuota labai vertinga Broniaus Kvickio senosio lietuvių liaudies meno kolekcija.

NEUŽMIRŠTAMAS KULTŪRININKAS

Tautotyrininkas, rašytojas, visuomenininkas, Kalevalos vertėjas kan. A. Sabaliauskas (Žalia Rūta) yra miręs 1950 m. sausio 14 d. Kaune, taigi jau 25 m., kai jo nebeturime. Kaip visa eilė mūsų kultūrininkų, buvo biržietis. Baigęs Kauno seminariją, studijas gilinio Sveicarijoje, Friburge. Karo metu buvo nublokštas į Suomiją, kur išmoko suomių kalbą. Kauno Iglulos bažn. rektorius, vyr. kariuomenės kapelionas. Nuo caro laikų veiklus patriotas visuomenininkas. Dar pereinio šimtmečio pabaigoje pradėjęs rinkti lietuvių tautosaką, drauge su suomių tautotyrininku prof. A. Niemi išleido jungtinį giesmių — dainų rinkinį, kuris buvo išspausdintas Suomijos mokslo akademijos lešomis. Vėliau su tuo pat prof. Niemi išleido antrą rinkinį. Dirbo gausiai ir vėliau šioje srityje. Pasijūmėjo straipsniais periodikoje, vertimais ir lietuviškų maldaknygių ruošimais. Atskiri kūrybos leidiniai: Pančiai, Kada rožės žydžia, Laumės, Savu keliu; reikšmingas jo dienoraštis.

V. ČIŽŪNO SUKAKTIS

Pedagogas Vaclovas Čižūnas sausio 13 d. sulaukia 75 m. amžiaus. Gimęs 1900.1.13 Ukmergės apskr. Baigęs S. Daukanto mok. seminariją, studijavo lituanistiką Vyt. D. Universitete, baigė — Vilniaus univ. Mokytojavo įvairiose mokyklose, kol buvo paskirtas į Ukmergės mok. seminariją, o

mija. Ji teko Jungtinių Tautų kultūrinei organizacijai UNESCO. Pernai ji buvo paskirta didėlei artimo meilės herojei Motinai Teresei, šaričių misionierių steigėjai Indijoje.

KNYGA APIE AUSTRALIJOS GĘDINGĄ SPRENDIMĄ

Prof. dr. Edgars Dunsoorfs, 3 Dickens St., Elwood, Victoria, 3184, Australia, rašo knygą apie Australijos vyriausybės pripažinimą Baltijos valstybių Sovietų Sąjungai, Prašo laikraščių iškarpu, piketavimo ir demonstracijų nuotraukų.

KRIKŠČIONIŠKOSIOS ETIKOS SVARSTYMAI

Notre Dame universiteto profesorius S. Hauerwas — parašė knygą, nagrinėjančią pagrindinius krikščioniškosios dorovės klausimus: „Vision and Virtue. Essays in Christian Ethical Reflection“ (išleido Fides leidykla Notre Dame, 1974 m., 264 psl., kainą 5 dol.). Autorius turi filosofinį protą ir šie essays, pasižymį gilesniu preciziškumu, eiliniam skaitytojui atrodytų sausoki, daug kur pasinešą į polemiką su kitais naujaisiais autoriais.

Tačiau prof. Hauerwas yra aktualus. Jis svarsto situaciją etika, naująją moralę, meilės problemą, negimusių žudymą, eutanaziją, politinę viziją, teologijos ryšį su naująja Amerikos kultūra. Pabrėžia reiką, kad krikščionybės apologetika turi būti pagrįsta tiesa, kitaip ji bus tik propaganda. Išryškina, kaip modernioji moralė kartais pasineša į nukrypimus, kai kuriems išaiškinant, kad net nužudymas gali būti meilės aktas. Iškelia bepricipiškumo pavojų. Kai jau nebe- norima dėl principų nukentėti, tai tada jau palaipsniui einama prie to, kad neberandama pagrindo aukotis dėl bet ko. Išryškindamas objektyvaus moralinio įstatymo vertę, jis atkreipia

MIRĖ PERTINAX

Prancūzijoje mirė laikraštiniųkas André Geraud. 92 m. žinomas Pertinax slapyvardžiu. Po 1930 m. jis kasdieniais straipsniais perspėjo apie pavojų pataikauti Hitleriui. Naciam okupavus Prancūziją, jis pasiekė JAV ir čia parašė istorinę knygą apie valstybininkus, kaltus dėl Prancūzijos žlugimo: „The Gravediggers of France“ (Prancūzijos duobkasiai).

VATIKANO TAIKOS PREMIJA

Siemet antru kartu Vatikanas paskyrė Jono XXIII Taikos pre-

Prisimenant arkiv. Jurgio Mutulaičio mirtį, nuo sausio 18-os iki 26-os dienos marijonų koplyčioje Romoje bus laikoma

MIŠIŲ NOVENA

UŽ SUNKIAI SERGANČIUS LIGONIUS.

Norintieji prie šių mišių prisidėti prašomį rašyti:

Very Rev. Joseph Dambrauskas, M.L.C.
6336 So. Kilbourn Ave.
Chicago, Ill. 60629.

Vardas ir pavardė _____
Adresas _____
Intencija _____
Auka _____

FRANK'S TV and RADIO, INC.

3240 SO. HALSTED STREET TEL. — CA 5-7252
RADIO IR STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAIŠYMAS
IDEALIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS APARATŲ
SPALVOTOS TELEVIZIJOS APARATAI

dėmesį į kai kuriuos nenuoseklingas diskriminacijos reikalaujamas. Pvz. gimimų kontrolės jama vengti, jau nebeapalieka klausimuose sakoma, kad galima ma individo sąžinės sprendimui. J.Pr.

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
R. R. PIETKIEWICZ, Pres.

2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

7% Mokamas už 4 m. sertifikatus. Minimum \$5,000	6 1/2% Mokamas už 1 m. sertifikatus. Minimum \$1,000	5 1/4% Mokamas už investavimo sąskaitas
---	---	---

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai.

ANTRAD. IR PENKTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. Trečiad. uždyta 9 v. r. iki 9 v. v.

Laidotuvių Direktorai

MAŽEIK & EVANS

6845 SOUTH WESTERN AVENUE
AIR-CONDITIONED KOPLYČIOS
IRYS MODERNISKOS
MASINOMS VIETA

REpublic 7-8600 REpublic 7-8601

P E T K U S

MARQUETTE FUNERAL HOME
— TEVAS IR SŪNUS —

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Tel. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero TOWNhall 3-2108-09

AIKŠTE AUTOMOBILIAMS STATYTI

E U D E I K I S

Laidotuvių Direktorai

DOVYDAS P. GAIDAS — GERALDAS F. DAIMID

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

4330 South California Avenue
Telefonai: LA 3-0440 ir LA 3-9852

4605-07 South Hermitage Avenue
Telefonas YArds 7-1741

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI
Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

ANTANAS M. PHILLIPS
4307 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-340

STEPONAS C. LACK (LACKAWICZ) IR SŪNOS
3314 W. 23rd PLACE Tel. Virginia 7-667
2424 W. 69th STREET Tel. REpublic 7-1213
11023 Southwest Highway, Palos Hills, Ill. Tel. 974-4418

PETRAS BIELIONAS
4348 S. CALIFORNIA AVE. Tel. LAfayette 8-3872

POVILAS J. RIDIKAS
4384 S. HALSTED STREET Tel. YArds 7-1917

JURGIS F. RUDMIN
4319 S. LITUANICA AVE. Tel. YArds 7-1138-36

VASAITIS — BUTKUS
1444 S. 50th AVE CHICGO, ILL. Tel. OLYmpic 2-1008

Filmų įvairumai

STASE SEMENIENE

Stiprus filmas apie nelaime

Paskutiniu laiku iš Hollywoodo pabiro visa eilė filmų apie nelaimę: „Airport 1975“, „Earthquake“, „The Poseidon Adventure“. Greitai žadantis išeiti net paskutiniojo filmo tęsinys. Tačiau pats stipriausias iš visų yra „THE TOWERING INFERNO“. Ne dėl to, kad jame sutelktos aštuonios stiprios žvaigždės ir ne 13 milijonų pastatymui išleista dolerių apšėdžia filmo gerumai, tačiau šis trijų valandų filmas yra tikrai geras pavyzdys, kaip turėtų būti filmai pastatyti.

Stebint filmą, ne vieną žiūrovą atbaidys nuo noro gyventi dangoraižyje.

Pasakojimas vystosi apie mitišką San Francisco 135 aukštų dangoraižį. Pastatą suprojektavo architektas Doug Roberts (Paul Newman), iškėlė į padanges statybininkas Duncan (William Holden), kurio žentas Roger (Richard Chamberlain) griebėsi sabotazo, norėdamas sumažinti išlaidas.

Atidarymo iškilnėmis visi susirenka restorane paskutiniame aukšte. Įsižiebia ugnis. Gaisras plinta ir netrukus visas bokštas apsuptas ugnies liepsnų. Drąsus ir šaltas gaisrininkų viršininkas (Steve McQueen) su savo vyrais at-

kirstas virš gaisro liepsnų dangoraižiu. Tačiau visa kita nutylėjusi, nenorint sumažinti žiūrovų smalsumo.

Filmas yra tikrai meistriškas junginys nepaprastų triukų ir specialių efektų.

Filmo gamintojas Irwin Allen (pastatęs „The Poseidon Adventure“) taip pat ir čia sureizavo stipriai besirutuliojantį veiksmą, kai kurie filmo momentai yra tikri deimantukai.

Siame ugnies pragare dega ir, kaip reklama skelbia, „penkios didelės meilės istorijos“.

Ar dangoraižiai yra tikrai ugnies spąstai — pasileika ginčytina, tačiau žiūrovą privers susimąstyti keletas aštrių pastabų apie dangoraižių aplamai: „Mes buvome šiandien laimingi, — sako gaisrininkų viršininkas. — Tiktai 200 laivų suskaičiuota. O vieną gražią dieną 10.000 žmonių žus šitokioms gaisro spąstoms?“

Be ankščiau sumintų aktorių, savo gera vaidyba prie filmo pasisekimo prisideda dar tokie „didieji“, kaip Jennifer Jones, Fred Astaire, Faye Dunaway, Susan Blakeley. Nors šiuos nuotykius, bet filmas pažymėtas PG — visiems be amžiaus skirtumo.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ. 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL. 60629. TELEF. 925-5988

LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBŲ FEDERACIJOS WATERBURIŲ KLUBAS

Lietuvių Moterų Klubas Waterbury įsisteigė 1954 rugsėjo 12 d. Stasės Vaitkienės bute. Steigiamąjį susirinkimą sukvietė Ona Saulaitienė; jame dalyvavo Lietuvių moterų klubų federacijos Centro valdybos pirmininkė ir didžiosios amerikiečių moterų organizacijos — General Federation of Women's Clubs tarybos narė Lijija Bieliukienė iš New Yorko.

Nuo savo įsisteigimo klubas per tą dvidešimt metų pasireiškė tautine bei kultūrine veikla.

Klubas, kiek įstengdamas, palaikė Waterbury lituanistinę mokyklą, radijo valandėles, jaunimo kongresą, sporto bei skautų organizacijas, Vasario 16 d. gimnaziją.

Jis rėmė taip pat žurnalus MOTERĮ, LITUANUS, SKAUTŲ AIDĄ, LIETUVIŲ DIENĄ ir kt.

Padėjo centrui leisti anglų kalba knygą apie lietuves moteris.

Siuntiniai buvo siųsti į Sibirą, Lietuvą, Šiuravų trikampį ir lietuviams kariams Vietname.

Nepamiršti lietuvių moterų klubas Miunchene, Alta, Balfas, Tautos fondas, Batūnas, Putnamo seselių įstaigos, Kultūros židinys New York'e ir kt.

I Lietuvių fondą įstota klubo su 1.000 dol. — įnašu.

Remtos studentės, lankiusios vasaros semestrą Fordhamo universitete New York'e.

Vietiniam miesto knygynui dovanota nemaža knygų lietuvių ir anglų kalbomis.

Prisidedama prie Waterbury vykstančių lietuvių minėjimų, švenčių.

Dalyvauta tautybų pasirodymuose Waterbury ir Torrington miestų sukaustuose lietuvišku bufetu ir tautinėmis parodėlėmis.

Klubo narės dalyvauja pabaltiečių klubų suvažiavimuose ir šventėse New York'e ir kituose miestuose; taip pat kaimeyninių miestų klubų įvairiuose rengimuose bei minėjimuose.

Klubas kvietė prelegentus specialiomis programomis su aktualiais pranešimais.

Suruošos kelios dailės bei laudies meno, tai pat ir dailininkų parodos Miesto Silas Bronson knygyne surengta lietuvių tautinio meno paroda; tokia pat paroda rengta ir didžiausioje miesto krautuvėje Howland Hughes. Suruosta ir p. Baltuonio medžio šaknų skulptūra bei dr. Vileišienės — Sherwin foto paroda šv. Juozapo parapijos salėje.

Toje pačioje salėje kasmet ruošiamas klubo balius išdūti papildyti. Vasaros metu gegužinės pobūviai siekia to paties.

Padėta įvairiems pagalbos reikalingiems asmenims.

Savo tarpe klubo narės visuomet stengėsi ir stengiasi susiprasti, viena kitą atjausti ir vienos kitoms padėti. Sujungtos bendrais siekiais, jos aiškiai supranta, kad grupė gali daugiau atlikti už atskirą asmenį. Todėl dirba išvien.

Zengdamas į 21-uosius gyvavimo metus, Waterbury klubas tikisi dar ilgai ir sutaartinai veikti lietuvių ir lietuviųbės naudai.

Ši trumpa informacija paimta iš Stasės Išlinskienės paruoštos klubo 20 metų veikimo apžvalgos.

Marta Babickienė, D.L.K. Birutė dr. jos pirmą, kalba Sofijos Ozalėnės knygos "Dienų vitražai" pristatymą, birutiniukų surengtame. Nuotr. Z. Degučio

Geriausieji sušukuotos moterys

Laiko sparnams užkliuvus naujuosius metus, šiame įvairių naujovių krašte pabyra visokie "geriausieji" — populiariausi asmenys, geriausiai besirėdę, na, ir net geriausiai sušukuoti minimi, juos įvairioms bendrovėms parinkus ir sąrašus sudarius.

Helen Curtis Guild of Professional Beauticians kasmet paskelbia 10 geriausių sušukuotų moterų sąrašą. Šiame jūjų eilės yra: Yvonne Brathwaite Burke, Doris Day, Vikki Carr, Dianah Carroll, Michael Learned, Sophia Loren, Suzanne Pleshette, Diana Ross, Barbara Rush ir Barbara Streisand.

Trejetas jų — Carroll, Day ir Loren buvo pakeltos į "žymiausių galvų" kategoriją, nes trejetas metų iš eilės jos buvo paskelbtos su geriausiom sušukuotoms.

Plaukų sušukavimo salonai pranašauja, kad grįžtama prie švelnesnių garbanų ir daugiau domimasi pusmetiniais sušukavimais. Sakoma, kad sugrįžta "a la Hedy Lamarr" šukuosena — laisvai bangomis krentantieji plaukai.

ETIKETAS

Kas pakviestas?

Ar yra nemandagu ir blogo skonio paklausti, kas bus daugiau iš svečių pobūvyje, ir kurį esi kviečiama?

Toks klausimas yra pykinantis ir visai ne vietoje. Šeiminiškė klausimą gali atsakyti paklausimu "Kodėl klausiate?" Ir bet koks atsakymas į tą klausimą paklausėją pastatys kvailioje padėtyje.

Ar gali moteris dažyti lūpas prie stalo?

Pavalgius restorane, ar gali-

ma prie stalo pasidažyti lūpas, nesukėlus per daug dėmesio?

Šiame krašte tai visai vietoje. Tačiau užsieny, jeigu abejojama ir esant gerame restorane, pageidautina tuo atžvilgiu būti konservatyvia.

Daiva Dobilienė

PAS MUS

— Visa Simo Kudirkos šeima žada dalyvauti Simo — "šių metų žymiausio Amerikiečio lietuvių" pagerbime, Balzeko Lietuvių kultūros muziejaus rengiamame, sausio 19 d. Martinique restorane. Visa lietuviška visuomenė labai susidomėjusi mūsų laisvės, vilties, tėvynės meilės ir drąsaus prieš okupantą pasipriešinimo simboliu SIMU ir nori tinkamai pagerbti. Komitetui, kurį sudaro apie šimtas asmenų, vadovauja energingoji Liudė Dargienė. Pelną dalis bus skiriama Simo Kudirkos vaikų Lolitos ir Evaldo stipendijoms moksliui tęsti, bent po 1000 dol. kiekvienam. Bilietai gaunami Marginiuose, pas Vaznelį ir kitur.

Komitete yra: Valdas Adamkus, dr. K. Bobelis, kun. P. Ciniškas, MIC, kongr. E. Derwinski, kongr. R. Hanrahan, Antanas Rudis Jr., M. Madigan, sen. Frank Savickas, dr. Leonardas Šimutis, J. Stankus, kun. dr. Anas Trakis, dr. V. Tumasonis, kun. dr. J. Prunskis, J. Bacevičius, A. Baliūnas, Alg. Brazis, dr. St. Budrys, Anna Dukers, Marija Bačiūnienė, Julija Bižūnienė, Aldona Daukuvienė, P. Kazanauskas, K. Oksas, Aldona Olienė, Verna Olienė, Marija Krauchūnienė, Helen Pius, Rimas Mulokas (iš Kalifornijos), dr. F. Kaunas, Alb. Kerelis, Justinas Mackevičius JR., Janina Marks, Estelle Rogers, F. Zogas, P. Zumbakis ir kiti.

Simo Kudirkos mamytė

(Balzeko Lietuvių kultūros muziejus)

Golda Meir ir vėl populiariausia

Buvusi Izraelio ministrė pirmininkė GOLDA MEIR Betty Ford ir Pat Nixon yra užėmusios pirmąsias vietas šių metų populiariausių moterų sąraše, kurį paskelbė Gallupo — American Institute of Public Opinion, apklausinėjęs amerikiečius.

Meir, amerikiečių labiausiai gerbiama, buvo laimėjusi 1-ąją vietą ir pernai. 1972 m. ji buvo antroji ir 1971 m. vėl — pirmoji. B. Ford, naujokė sąraše, laimėjo šiemet 2-ą vietą. P. Nixon seka ją 3-čioj vietoj, būdama jau 11 m. iš eilės 10-ties populiariausių moterų sąraše. Praeitais metais ji buvo 2-oje vietoje.

Rose Kennedy — 4-toje vietoje šiemet (pernai buvo 3-čioje), figūravo aukštai tarp 10-ties žinomiausių nuo 1960 m. pabaigos. Penktoje vietoje atsirado vėl nauja moteris — Happy Rockefeller, kuri su Ford yra vieninteliai nauji vardai 1974 m. sąraše.

Šių metų sąrašas pravardžiuojamas "Profiliais drąsme", kadangi, išskyrus kelias, visos kitos buvo atsidūrusios savo gyvenimo rimtose ar net tragikose situacijose.

1974 m. populiariausių moterų sąrašas

1. Golda Meir
2. Betty Ford
3. Pat Nixon
4. Rose Kennedy
5. Happy Rockefeller
6. Shirley Christolm ir Indira Gandhi (vienodai balsų)
7. Coretta King
8. Lady Bird Johnson
9. Jacqueline Onassis
10. Mamie Eisenhower

Palyginimui yra 1973 m. sąrašas

Lietuvaitės amerikiečių spaudoje

Daugel lietuvių buvo aprašytos ir jų nuotraukos įdėtos amerikiečių didžiųjų dienraščiuose 1974 m.

Studentė gastroliuoja su baletu trupe

Marytė Aldonytė, gyv. 4035 W. 77th Pl. Su savo tėvais (Bruno Aldonis) gastroliuoja su Minnesotos studentų baletu trupe ir šoko "Invitation" pastatyme Mankato, Minn.

Marytė (Mary Aldonis) yra šv. Teresės kolegijos Winonoje, Minn., trečių metų studentė. Ji niū dukte.

studijuoja drama, dainuoja chore, šoka modernų šokį ir "tap" numerius.

Grozio karalaitė

Rūta Nainytė, miss Lithuania, laimėjo karūną ir Chicagos Holiday Folk Fair karalienės vardą. Ji buvo vainikuota paties Chicago mero Daley jo įstaigoje, o karaliavo lapkričio mėn. Navy Pier. Gražiausios mergaitės iš 23 etninė grupių dalyvavo rinkimuose. Rūta yra naujųjų ateivių — Bronės ir inž. Broniaus Nainių dukte.

Amerikiečių laikraščiai skelbia, kad ji buvo 1972 m. lietuvių Gintaro balius debutantė (1972 Lithuanian Amber Ball Deb.).

Vyrai neišmeta moters iš klubo

Daugiausia reklamos sukėlė visuose amerikiečių laikraščiuose Mary Clark, buv. Gintaro balius debutantė. Jos motina lietuvė — Albina Clark, ilgametė šv. Kryžiaus ligoninės tarnautoja. Šeima gyvena Marquette parke. Mary yra dainininkė, buvusi Alice Stephens studentė.

Dabar ši 27 m. mergina yra Elk Grove Village viešosios skaityklos direktorė. Ir ji beveik gaili, kad įstojo į minimo kaimo Kiwanis klubą.

Izv Kupcinet savo kolumne "Sun-Times" rašė: "Mes sveikiname Elk Grove Village Kiwanis klubą už sukilimą prieš tarptautinę organizaciją ir pasipriešinimą išmesti vieną vienintelę moterį — savo narę Mary Clark. Kiwanis, pasižvelgęs daugeliui vertingiems tikslams, pasimetė laiko žingsnių, tvirtai besilaikydami vien vyrų narių nusistatymu. Ir tarp kitko, Mary yra tokia graži".

Mary Clark, buv. bibliotekininkė prie The Daily News ir The Sun-Times, tapo pirmoji moteris narė Kiwanis klube, kai 23 nariai specialiai ją pakvietė.

Tačiau iš Kiwanis tarptautinės būstinės atėjo įsakymas Mary iš narių atleisti, nes minimoji organizacija — vien vyriška karalystė. Mary pasisiūlė pasitraukti, jos klubo nariai nubalsavo jos neišleisti. Dabar minimam klubui gresia įvairios represijos. Visame pasaulyje yra 6,500 Kiwanis klubų 45 kraštuose. Mary Clark turi dvigubą master laipsnį.

Iš 1974 m. 10-ties geriausių sušukuotų moterų: iš kairės į dešinę: aukštai Doris Day ir Sophia Loren; žemai Suzanne Pleshette ir Barbara Rush.

1. Golda Meir
2. Pat Nixon
3. Rose Kennedy
4. Shirley Chisholm
5. Indira Gandhi
6. Mamie Eisenhower
7. Lady Bird Johnson
8. Jacqueline Onassis
9. Karalienė Elzbieta II
10. Ethel Kennedy ir Margaret Chase Smith (vienodai balsų).

Garbės paminėjimą 1974 m. laimėjo (alfabeto tvarka): Bella S. Abzug, Shirley Temple Black, Angela Davis, Karalienė Elzbieta II, Monaco princesė Grace, Ethel Kennedy, Billie Jean King, dr. Margaret Mead, Martha Mitchell, Margaret Chase Smith, Gloria Steinem, ir Barbara Walters.

MOTERYS GREIČIAU PASIGERIA

Oklahomos universiteto tyrimai parodė, kad moterys tuo pačiu alkoholio kiekiu greičiau pasigeria, nes paprastai jų kūno svoris mažesnis, tai jų kūno audinių greičiau alkoholis apima; be to — moterų kūne vandens kiekis būna kiek mažesnis, ir tą patį kaip vyrai išgėrus, moters kraujyje alkoholio procentas gausnis.

PIRSLYBOS

— Sakyk, mielas drauge-senbėni, ar tau Marytė kaip nors nesipiršo, duodama suprasti...

— Aš tikrai nežinau.

— Bet ji vis dėlto ką nors tau sakė? Kaip ji išsireiškė?

— Vieną kartą ji išsitarė, jog protingų mergaičių jau tokia dalia, kad jos išteka už naivių vyrų.

Marytė Aldonytė

Rūta Nainytė

Mary Clark

Simas Kudirka su žmona apsipirkinėja krautuvėje.

(Balzeko Lietuvių kultūros muziejus)